

מחבורים

פרשת חוקת | גליץ ל"ה | תשפ"א

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

פסק לו את פסוקו

זאת חקת התורה וגו' (יט, ב). וברש"י לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה. לפיכך כתב בה חקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה.

מעשה בהרבי ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל, רבה של פראג, שיצא לשוק ומצא פוקר אחד, זולל בשר דבר אחר.

הלה, שעדיין היה חוטא נסתר, נתמלא בושה וכלימה על שמצאו הרב בשעת מעשה. אך מיד התאושש והתחצף ואמר: רבי, הן אי אפשר לו לאדם, 'מתחדש' ומתקדם כמוני, לשמור את כל תרי"ג המצוות, שרבות מהן חוקים הם, חסרות הגיון ונעדרות טעם.

השיב לו הרבי ר' יהונתן: כבר פסק פסוקיך נעים זמירות ישראל (תהלים

נ, טז-יח) "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחרים אם ראית גנב ותרץ עמו". מה אתה מפטפט באמתלאות לומר ולספר שרק את 'חוק' - מצוות שאין להם טעם - אתה נמנע מלקיים, הלא באמת 'ואתה שנאת מוסר' - הן גם המצוות המוסריות והמובנות לך אינך מקיים, 'ותשלך דברי אחרים' - יחד עם החוקים השלכת אחרי גוון גם המצוות שבין אדם לחבירו, שהרי הכל מכירים ויודעים שאתה מוכן לעבוד על כל חוק ומוסר, אם הם עומדים לך למכשול במילוי תאוותיך. והא ראייה 'אם ראית גנב ותרץ עמו'...

במשנת רש"י - בפרשתנו

'עוג מלך הבשן - תורות'

ויצא עוג מלך הבשן וגו' (כא, לג).

אמר לו אז כ"ק מרן המהר"ד ז"ע, שאם היה לפנינו ספר תורת משה מהחתם סופר היה מראה לו שם חידושי תורה מכ"ק מהר"ש מבעלזא ז"ע. וסיפר לו השתלשלות הדבר:

פעם הגיע שמועה לאזני מרן החתם סופר, כי בגאליציה ישנו רבי האומר תורות "עוג מלך הבשן", והיינו תורות חסרות טעם, כעוגה מלוחה ועשנה [הכוונה היתה גם לזלזל בדרך הפירוש של החסידים, כאילו מפרשים עוג מלשון עוגה וכו']. מרן החתם סופר הצטער לשמוע על כך, והשמועה הגיעה אל מרן מהר"ש מבעלזא ז"ע.

כדי להוכיח את האמת וליישב את דעתו של החתם סופר ביקש מאחד מן החסידים שהיה ת"ח עצום וגם עשה חיבור על הזוהר, שכאשר יהיה בפרעשבורג יבקר אצל מרן החתם סופר ויוכיח לו שההולכים רכיל סלפו והצינו את הדברים בצורה לא נכונה.

כשהגיע החסיד הנ"ל, הרצה החתם סופר את שיעורו לפני התלמידים, והאורח נטל גם הוא חלק בשיעור. לאחר הלימוד הזמינו החתם סופר לסעוד אצלו, וראה לפניו איש ת"ח גדול. אז הציג את עצמו שהוא מחסיד בעלזא, וגרם קורת רוח למרן החתם סופר לראות האמת ששווא הלשינו לפניו. באותה סעודה אמר החסיד ב' או ג' תורות בדרך אגדה ששמע מפי כ"ק מרן מהר"ש ז"ע.

אצל הח"ס היו הדברים חשובים ביותר, ורשם בקונטרס חידושי שיהיה לפניו, אבל לא ציין בשם מי שמעם, ולכן לאחר פטירתו

עמ' כ"א

מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע

עמ' ה'

פניני אביר יעקב

נדפסו גם התורות הללו יחד עם שאר דברי התורה שלו ב"תורת משה".

והוסיף הגה"צ [מהר"ם מבילגורייא] לספר, שכאשר הגיע לאזני מרן מהר"ש זי"ע מה שאמרו עליו, אמר בדרך צחות שבאמת גם לזה יש מקור, שהרי בתוס' במס' נדה דף ס"א בד"ה זה עוג, כתבו בשם המדרש שע"כ נקרא עוג, שמצאו לאברהם כשהוא עומד בגרנות לתקן עוגות לפסח!

מרגליות הש"ס (נדה סא.) בשם הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימן זצ"ל רב דחסידי בעלזא במונטריאול

שבעולם".

"זוהו ענין 'עשה לך שרף', ואמרו בזמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם היו מתרפאין (ר"ה כט.) רצונו לומר כשהסתכלו כלפי מעלה להנחש השורף והתבוננו כוחו הרע, עם כל זה בטלוהו מלבם ולא השגיתו על כוחו הנורא, ושעבדו לבם באמת לאביהם שבשמים בלבד היו מתרפאין" (נפש החיים)

סגולה נפלאה להסיר מעליו כל הדינים ורצונות אחרים

עשה לך שרף ושים אתו על גס וג' (כא, ח.)

כתב מרן הגר"ח מוולאזין:

"ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה להסיר ולבטל מעליו כל דינים ורצונות אחרים שלא יוכלו לשלוט בו, ולא יעשו רושם כלל, כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא ה' הוא האלקים האמתי ואין עוד מלבדו, ומבטל בלבו ביטול גמור ואינו משגיח כלל על שום כח או רצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ב"ה, כן יספיק הוא ית' בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות

הטעות הקטנה בביאור מאמר חז"ל...

וממדבר מתנה (כא, יח). דרשו רבותינו (נדרים נה.) מאי דכתיב 'מדבר מתנה' – כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל, תורה ניתנת לו במתנה".

כשהיה הרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא מגיע לגמרא זו היה אומר: יש מבני אדם הטועים טעות קטנה, במקום להפקיד עצמם כמדבר, הרי הם מפקירים את אחרים ועדיין הללו תוהים ותמהים, מפני מה לא יזכו שהתורה תהא נתונה להם במתנה.

גפן תאנה ורימון מרוויח את הצימאון

לא מקום זרע ותאנה וגפן ורימון ומים אין לשותות (כ, ה).

תפס גפן ותאנה ורימון, ולא זית שמן ודבש. נראה לי דתאנה וגפן ורימון מרוויח הצמא ומשברין הצמאון. הנה מים אין לשתות, אילו היה עכ"פ המינים הללו היו משברים הצמאון, משא"כ כשמים אין לשתות וגם המינים הללו אין בגמצא.

ובזה יונח לנו סיימו בפסוק "ומים אין לשתות", דלכאורה לא היה לו לומר רק לא מקום וכ' ותאנה וגפן ורימון ומים ותו לא, ותיבת אין לשתות מיותרין, ולפי מ"ש ניחא להורות דלשתות קאי גם אתאנה וגפן ורימון דראוין ג"כ לשתיה לרוות צמאון הצמא. אגרא דכלה (בפרשתנו)

הנסער והנרגש, לחזור שוב על הסיפור.

בשלב זה התרוצץ הכומר לאורכו ולרוחבו של החדר הלך ושוב, בחוסר מנוחה, עד שלבסוף גילה את הסיבה לסערת הרגשות שלו. הוא פנה לאבי בפתאומיות והתוודה בפניו: "ר' שוחט, הנדבן בסיפור הוא אחד מאבות-אבותי".

אבי שפקק בדבריו ניסה להרגיע את הכומר הצעיר באומרו שאין כל קשר בינו לסיפור, שהתרחש לפני מאות בשנים. "יתר על כן", הוא אמר לו ברורות, "אתה גוי, והאיש הזה היה יהודי". האיש התבונן באבי בריכוז רב, ולחש: "רבי, עכשיו לי יש סיפור לספר לך".

הוא החל לתאר את הרקע ממנו הגיע. הוא גדל במדינת טנסי. אביו היה קצין בצבא ארה"ב בזמן מלחמת העולם השנייה. באירופה פגש אביו נערה יהודיה והתחתן עמה. הוא הביא אותה הביתה, ככלת המלחמה שלו, ואיש לא ידע מאין הגיעה. זמן קצר לאחר חתונתם בורכו בני הזוג בילד, שאותו גידלו בדבקות לפי המסורת הנוצרית רחמנא לצלן. הילד גדל ולמד בסמינר נוצרי, ופנה להמשיך בלימודי כמורה.

**אמו של הכומר
מתה בדמי ימיה,
כשהיה איש צעיר.
על ערש מותה,
השפה בפני בנה
הנבוכ את סוד
זהותה. לאחר
שקראה קריאת
שמע, התוודתה:
"אני רוצה שתדע
שאתה יהודי"...**

אמו של הכומר מתה בדמי ימיה, כשהיה איש צעיר. על ערש מותה, חשפה בפני בנה הנבוכ את סוד זהותה. לאחר שקראה קריאת שמע, התוודתה: "אני רוצה שתדע שאתה יהודי". היא ידעה אותו בדבר מורשתו וסיפרה לו שאחד מאבותיו קבור ליד חכם גדול בשם, "בעל התוספות יום טוב". ואז סיפרה לו, כמעט מילה במילה, אותו סיפור שסיפר אבי בהרצאתו.

באותה עת סבר הכומר שאמו מדמינת. הוא חש אמנם אי נוחות למשמע מילות הפרידה של אמו, אך היה זה רק רגש חולף. כשחזר לשגרת חייו לאחר שהתאושש ממות אמו,

שכח במהרה את הסיפור כולו ואיבד עניין בנושא.

"הרב", קרא הכומר, כולו נסער ונרגש, "חזרת זה עתה על הסיפור, מילה במילה. הזכרת לי את דברי הפרידה של אמי, ואני מבין שהסיפור הזה הוא בוודאי אמיתי. אבל מה אני אמור לעשות? אני כומר בעל שם, ויש לי קהילה גדולה של מאמינים מסורים".

אבי הציע לעזור לו בכל דרך אפשרית. הוא הדגיש בפניו שלפי היהדות הוא אכן יהודי. הוא עודד אותו לחקור את מורשתו וקישור אותו לאנשים בעירו שיכלו לעזור לו. מצויד בכל אלה, נפרד ממנו האיש, שזה עתה גילה את יהדותו.

לאבי לא היה כל קשר עם איש זה אחר כך, והוא לא שמע ממנו. לפני מספר שנים, בביקור בארץ ישראל, ניגש אל אבי יהודי דתי, מגודל זקן, בברכת "שלום עליכם".

אבי לא זיהה אותו, והוכה בתדהמה כשהכריז האיש: "אתה לא מזהה אותי, ר' שוחט? אני הכומר-לשעבר שפגשת בניו-יורק! הוא המשיך: "יהודי לעולם לא מתנתק מבני עמו".

אמו של הכומר מתה בדמי ימיה, כשהיה איש צעיר. על ערש מותה, חשפה בפני בנה הנבוכ את סוד זהותה. לאחר שקראה קריאת שמע, התוודתה: "אני רוצה שתדע שאתה יהודי". היא ידעה אותו בדבר מורשתו וסיפרה לו שאחד מאבותיו קבור ליד חכם גדול בשם, "בעל התוספות יום טוב". ואז סיפרה לו, כמעט מילה במילה, אותו סיפור שסיפר אבי בהרצאתו.

באותה עת סבר הכומר שאמו מדמינת. הוא חש אמנם אי נוחות למשמע מילות הפרידה של אמו, אך היה זה רק רגש חולף. כשחזר לשגרת חייו לאחר שהתאושש ממות אמו, שכח במהרה את הסיפור כולו ואיבד עניין בנושא.

לפני כמעט שלושים שנה התבקש אבי, ר' דוד שוחט, להרצות בפני קבוצה של יהודים ולא-יהודים בניו-יורק. הוא החליט לדבר בהרצאתו בנושא הצדקה, כנושא כללי שנוגע ליהודים וללא-יהודים כאחד.

אבי פתח את הרצאתו בסיפור הבא:

בתקופתו של בעל ה"תוספות יום טוב", מגדולי החכמים בעם ישראל, חי איש עשיר מאוד שמעולם לא תרם פרוטה לצדקה. לאחר פטירתו של הקמצן הנודע הזה, חשו בחברה קדישא שהוא אינו ראוי להיטמן לצד אנשים מכובדים וישרים, ולכן קברו אותו בחלקת הקדש בבית הקברות, השמורה לאנשים שאינם מקובלים בכלל ישראל.

מספר ימים לאחר הלוויה, קמה המולה בעיר קרקא. הקצב והאופה, שניים מעמודי התווך של הקהילה, שהיו עד כה נדיבים מאוד בתרומותיהם לצדקה, הפסיקו לפתע לתת תרומות. העניים, שעד עתה התקיימו בזכות שני הנדיבים, נרעשו. הרגשות היו כה סוערים, שהעניין הובא לפני ה"תוספות יום טוב". הוא זימן את השניים אליו ושאל מדוע הפסיקו לפתע את "קרן השפע" שלהם.

ענו השניים: "בעבר היה 'הקמצן' נותן לנו שפע ממון לצדקה. הוא הזהיר אותנו במפורש שלא להסגיר את מקור הצדקה, שכן רצה ליהנות ממצוות מתן בסתר. כעת משנפטר, איננו מסוגלים, לצערנו, להמשיך לתרום".

ה"תוספות יום טוב", שנתמלא יראת כבוד לנוכח עמידתו האיתנה של 'הקמצן' בהעמדת הפנים המשפילה שלו, ביקש שעם מותו יקברו את גופתו לצד אותו אדם עניו, על אף שמשמעות הדבר הייתה שייטמן בחלקה בלתי-מכובדת זו של בית הקברות.

לאחר סיום הרצאתו של אבי, שנפתחה כאמור בסיפור הזה, ניגש אליו אחד המשתתפים, שהיה כומר, וביקש ממנו לחזור על הסיפור. אבי הציע לו להיפגש למחרת. הוא חשב שהעניין יישכח, אבל למחרת הוא הופתע לראות את הכומר, שהגיע למלון שלו בשעה היעודה.

הכומר הזכיר לאבי את בקשתו - שיחזור בפניו על הסיפור שסיפר אתמול. אבי נעתר, אך עם סיום סיפורו ביקש ממנו הכומר

חש קוצר נשימה מאיים, עד שנאלץ לעזוב באמצע השיעור את תלמידיו, ולצאת למנוחה...

בדרך כלל נמשכו המנוחות הללו דקות ארוכות. התקפי האסטמה עשויים להיות ארוכים ומורכבים, וההתאוששות מהם - עשויה לקחת גם חצי שעה עד שעה במקרים הקשים. לפיכך, משיצא הרב פלאי ועזב את השיעור - בדרך כלל הבינו תלמידיו כי הפסקה ארוכה לפניהם, עד שרובם יתאושש מן ההתקפה...

באחד הימים, עומד הרב פלאי בשיעורו, נושא את דבריו המאידים, ולפתע הוא מסמיק, נשימותיו הופכו כבדות ומצפצפות, והנה הוא כבר רץ החוצה, לחפש אויר צח... 'היה זה התקף קשה נוסף', אמרו התלמידים זה לזה, 'כמה חבל ששוב ייפסק השיעור לרבע שעה - עשרים דקות!'

אך למרבה ההפתעה, לא חלפה אלא דקה וחצי, והנה שוב הופיע הרב פלאי בפתח החדר, ובפנים מאירות ונשימה חלקה וקצבית ממשיך לשאת את דבריו, כאילו לא היה התקף לפני שתי דקות בלבד... התלמידים הביטו במראה בפליאה רבתי - הן הם ראו בעיניהם את ההתקף, חזו וראו כיצד רבם משתנק, כמעט נחנק, מסמיק ורץ החוצה - כיצד התאושש מההתקף בתוך זמן כה קצר?

התלמידים הביטו במראה בפליאה רבתי - הן הם ראו בעיניהם את ההתקף, חזו וראו כיצד רבם משתנק, כמעט נחנק, מסמיק ורץ החוצה - כיצד התאושש מההתקף בתוך זמן כה קצר?

עם סיום השיעור, פנו אליו התלמידים ושאלו: 'למדנו רבנו, הן ההתקף הנוכחי היה חזק וחמור ככל ההתקפים הקודמים, שהצריכו מנוחה ארוכה דקות. אנו שמחים מאוד כי הרב חזר אלינו בתוך זמן קצר - אך הכיצד?'

חיך הרב פלאי והשיב: 'יש לי שכן, שכבר זמן רב מבקש להרחיב את דירתו הצפופה. משפחה ברוכה יש לו, חיים בדירה קטנה, אך קשיי הברוקרטיה הכבידו עליו, והענין הלך ונדחה, הלך ונסחב... אך היום, כצאתי לרחוב לשאוף אויר להתאושש מההתקף, אתם יודעים מה ראיתי?'

התלמידים הביטו בו מרותקים. הרב פלאי נצץ כחתן ביום שמחתו, עיניו האירו, חיכו התרחב: 'הגיעו טרקטורים! השכן שלי התחיל לבנות! ברוך השם! באותו רגע הסתדרה לי הנשימה, התרחב לבי בראותי כי שכני זוכה להרחיב גבולו! כה שמחתי על הענין - עד שההתקפה עברה ברגע!'

הרב פלאי סיים להסביר, הוא נותר מחויך, עצם ההיזכרות בהרחבת ביתו של השכן - שימחה אותו בשנית...

הסיפור הזה, אותו ראינו בספר 'זמרת האור' ממגיד המישרים הנודע רבי שלמה לוינשטיין שליט"א, מסתיים בספר במסר נוקב: כנראה שהרחבת בית השכן יכולה לאושש מחולי, ולא כמו שיש כאלה, שעצם העובדה שהשכן בונה, גורמת להם לחולי...

פניני פרשת השבוע

וזה עוד לא סוף הסיפור, לאחרונה גילה אבא שלי, שהוא צאצא ישיר של בעל ה'תוספות יום טוב'! בצומת דרכים מופלאה זו, במלון בניו-יורק, פגש צאצאו של ה'תוספות יום טוב' את צאצאו של ה'קמפן', ושינה את גורלו לעולם.

עד כאן פרסמנו בגליון חודש אלול אשתקד.

כעת מצאנו סמך נוסף לסיפור הנ"ל, בספר שה לבית - גשמי ברכה (עמ' תרכט) מה שסיפר הג"ר שמעון הירשלר מלונדון:

ששמע כן מפי הרב נחמן סודאק מלונדון ששמע מגיסו הרב שוחט הנ"ל מארה"ב דבדידה הוי העובדה הנ"ל, ובסוף הסיפור מסיים:

כארבע שנים אחרי כן, כאשר ביקר הרב שוחט בארה"ק, פגע בו יהודי אחד עם זקן ופיאות ונתן לו שלום, ושאל אותו: האם אינך מכיר אותי? הלא אנכי אותו הכומר - המעשה האמור לא נתן לי מנוח, ועי"ז נעשיתי בעל תשובה גמור, וכעת הנני חסיד ברסלב.

ומסיים הרב הירשלר: המעשה הזה נפלא מאוד, וציינתי למשמרת.

ומוסיף שם (הערה קנט): אני הכותב הייתי בקרקא להשתטח על קברות הצדיקים בבית החיים הנורא הזה, שטמונים בו גדולי ישראל וקדושי עליון, וראיתי כי מקום מנוחת הגאון בעל תוס' י"ט הוא בצד בית החיים, בסוף כל השורה עכ"ד.

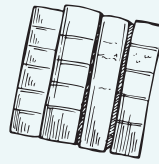
גליון מעדני מלך (ניסן ע"ח)

חיך הרב פלאי והשיב: 'יש לי שכן, שכבר זמן רב מבקש להרחיב את דירתו הצפופה. משפחה ברוכה יש לו, חיים בדירה קטנה, אך קשיי הברוקרטיה הכבידו עליו, והענין הלך ונדחה, הלך ונסחב... אך היום, כצאתי לרחוב לשאוף אויר להתאושש מההתקף, אתם יודעים מה ראיתי?'

התלמידים הביטו בו מרותקים. הרב פלאי נצץ כחתן ביום שמחתו, עיניו האירו, חיכו התרחב: 'הגיעו טרקטורים! השכן שלי התחיל לבנות! ברוך השם! באותו רגע הסתדרה לי הנשימה, התרחב לבי בראותי כי שכני זוכה להרחיב גבולו! כה שמחתי על הענין - עד שההתקפה עברה ברגע!'

הגאון רבי אברהם נח פלאי זצ"ל, שכיהן כמשגיח בשיבת חברון, סבל שנים ארוכות ממחלת האסטמה. מדובר במחלה דלקתית בדרכי הנשימה ובראות, שלא תמיד היא ברת ריפוי לחלוטין. חולי האסטמה עלולים לחוות התקפי שיעול מתמשך, קוצר נשימה וחסימות בשאיפת האויר לריאותיהם, ומכאן - הקושי הרב לתפקד כרגיל לצד המחלה...

גם הרב פלאי, חווה היטב על בשרו ונשימותיו את קשיי המחלה, המתבטאים בהתקפי אסטמה קשים ולא נעימים בכלל... לא פעם תקף אותו שיעול טורדני באמצע סדר הלימוד, והוא נאלץ לרוץ מהר החוצה, לשאוף אויר צח עד שתתייצב הנשימה. לפעמים

שהבטיח לתת מענה, וילווה את הרבי עד אמצע האולם שלפני חדר משכיתו. בבוא הרבי למעונו היה חלש מאד וישב על הכסא לנוח, ויאמר: ביקור זה עלה בהרבה בריאות אבל בעזרת השם יביא את התועלת האמיתית וידים את כבוד ישראל.

החסיד רבי נחום הערמאנט אמר לרבי מהר"ש: בשעה שהרבי נכנס לחדר משכיתו של השר נרעש השר ונתפעל מאד עד כי נבהל מאד. ויאמר הרבי: כך צריך להיות. כשיהודי נכנס לחדרו של גוי ומגלה את צלם האלקים שעל פניו. זהו תוכן ענין המזוזה המורה שבית זה וכל אשר בו שייכים לאלקות. המזוזה מגלה את החיות האלקית הנמצאת בנבראים בהעלם, וכך כשגוי רואה את צלם האלקים על פניו של יהודי זה מטיל עליו פחד ורעש, אך זהו לשעה בלבד.

(ספיר ויהלום פר' בחקותי ע"ט - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הלך שבוע, והפריץ ראה שפני היהודי אינם כתמוז' שלשום. תוגה גדולה אופפת אותו, ונראה שלא אכל ולא ישן מזה זמן מה.
"מה ארע לך?" שאל הפריץ. "מדוע כה נפל פניך?"

"ואיך לא יפלו, אם מכרתי את אמונתי ואת דתי כדי למצא חן בעיני אדם, בשד ודם?"
"אתה יודע מה?" השיב הפריץ, "אם כל כך מפריע לך להיות גוי, תחזר להיות יהודי."

אורו פניו של האיש. חזר לביתו, ובשר לאשתו בשמחה גדולה, "ברוך השם, אנחנו שוב יהודים! הפריץ ותר על הוראתו!"

"אוי", לחשה האשה, "בדיק עכשיו? עוד ימים בודדים יחול חג הפסח, ואני כבר חשבתי שלא אצטרך לעבד קשה לנקות את הבית מחמץ. אולי תבקש מהפריץ, שידחה את ותורו עד אחרי פסח?"

מסופר על האדמו"ר רבי שלום מבעלזא זצ"ל, שהיה מכונה ה"שר שלום" מבעלזא.

יהודי פשוט היה בעירו, שהחל להדיר רגליו מבית הכנסת. לא בא לתפלות בימי חול, ואף מתפלות שבת החל להעדר. יום אחד פנה אליו הרבי ואמר לו: "כבר כמה וכמה ימים שלא ראינוך בבית הכנסת, האם חש אותה בטוב?"

השיב האיש בשפל קול: "ברוך ה', שלומי טוב, אך קשה לי לבוא לתפלות."

"קשה?" תמה הרבי. "קשה ליהודי, שהוא ב"ה בריא ושלם, לבוא לבית הכנסת? איך יתכן כדבר הזה?"

"הייתי רוצה לבוא להתפלל", התנצל האיש, "אך מה אעשה ויש לי כרמים ושדות תבואה, והיבול רב ב"ה, והעבודה רבה. אין לי זמן לבוא לבית הכנסת להתפלל."

החל הרבי לעורר את לבו לאיולת שבהתנהלותו הרעה. הקב"ה

בבוא הרבי חזרה מחוץ למדינה, והיה זה בתחילת חודש מנחם אב, בקש את גבירי פטרבורג המפורסמים, ששניים מהם ילדו אליו אל השר לבקש ראיון אצל המלך, ולא רצו עשירי פטרבורג ללכת כי יראו לנפשם. ויאמר הרבי: אם אתם יראים לגופכם ורכושכם, אקח שני חסידים משלי כי חסידים אינם מוגי לב כמו הגבירים הפחדנים, ועלולים למסור גופם ורכושם בעד כלל ישראל, ונלך והשי"ת יצליח לנו להיות שלוחים טובים להציל את אחינו בני ישראל. באמצעות השתדלותו של הפרופסור ברטנסון, קיבל הרבי תוך שבוע ימים הזמנה לבקר את שר הפנים. ויקח הרבי אתו את החסיד רבי נחום הערמאנט וחסיד נוסף לבקר את השר.

בקין של שנת תרל"ט הפיצו אדוני האחוזה והעיירות במספר פלכים שנאת היהודים ועוררו את האיכרים יושבי הכפרים ועיירות השדה בתחום המושב לערוך פרעות ביהודים. הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זיע"א כינס מספר אסיפות בפטרבורג בחורף תר"מ, ביקר כמה שרים גבוהים ונכבדים שהבטיחוהו שיעמדו לימן היהודים, והועיל רק במספר מקומות אבל לא בכולם. כראות הרבי מהר"ש שרוח הפרעות סוער, ומצד הממשלה לא נעשה דבר בטוח לעצור בעד העם השובב, עשה את מסעו אל מחוץ למדינה, להתראות עם עסקני הכלל במדינת אשכנז ובמדינת צרפת שהם ישפיעו על מהלכי ההנהגה במדינתנו לטובת היהודים.

בבוא הרבי חזרה מחוץ למדינה, והיה זה בתחילת חודש מנחם אב, בקש את גבירי פטרבורג המפורסמים, ששניים מהם ילדו אליו אל השר לבקש ראיון אצל המלך, ולא רצו עשירי פטרבורג ללכת כי יראו לנפשם. ויאמר הרבי: אם אתם יראים לגופכם ורכושכם, אקח שני חסידים משלי כי חסידים אינם מוגי לב כמו הגבירים הפחדנים, ועלולים למסור גופם ורכושם בעד כלל ישראל, ונלך והשי"ת יצליח לנו להיות שלוחים טובים להציל את אחינו בני ישראל. באמצעות השתדלותו של הפרופסור ברטנסון, קיבל הרבי תוך שבוע ימים הזמנה לבקר את שר הפנים. ויקח הרבי אתו את החסיד רבי נחום הערמאנט וחסיד נוסף לבקר את השר.

הרבי נכנס לחדר משכיתו של שר הפנים ואנחנו אחריו. החדר היה גדול מאד בארכו וברחבו. והיך אך נכנס הרבי, הנה בהדרת תואר פני קדשו, ברוחב לבבו, בנעם קולו האדיר ובצחות דיבורו ובלבושו העשיר, עשה רושם אדיר על שר הפנים שמהיר לקדם את פני האורח הגדול בהושטת יד, ויבקשהו לשבת על אחד הכסאות שעמדו ליד השולחן מימין מושב השר. אבל כרגע נשתנו פני השר וידבר דברים קשים וגם הפחיד את הרבי בעונש קשה כמורד במלכות.

הרבי ענה לשר בדברים חריפים ותבע מדוע נעשה כל עם ישראל ורכושו הפקר לכל רצחן וחמסן. מה אומר לך יקירי, מספר אחד הנוכחים שם, אז ראינו מה זאת מסירות נפש וכיצד יש למסור את הנפש לטובת בני ישראל, ראינו כי ה' עמו ומלאך מיכאל עומד לימינו. כולנו ידענו שהרבי מהר"ש יודע שפת המדינה אבל צחות כזו עוד לא שמענו ממנו. דברי הרבי עשו רושם חזק על השר

נותן לו שפע וברכה גדולה, והוא מתנהג בכפיות טובה, ועובר עברות ר"ל?!

תוך כדי שיחה, התברר לרבי שלא זו בלבד שאותו אדם מפסיד את התפלות במנין, אלא שהוא גם מחלל שבת ר"ל, בעבדו בשדה ובכרם בעצם יום שבת קדש. "אינני מחלל שבת להכעיס, חס וחלילה", אמר האיש, "אלא שהעבודה רבה..."

ראה הרבי עם מי יש לו עסק, והחל לעורר את לבו בדברי מוסר המתאימים לאדם כמוהו. הדברים שיצאו מלבו הטהור של הרבי, נכנסו אל לבו של אותו אדם ואמר לרבי: "מקבל אני על עצמי לשמור שבת, אבל בבקשה ממך, רוצה אני להתחיל בישום הקבלה החשובה הזאת רק עוד חדש..."

הביט בו הרבי בעיניו החודרות, והאיש התנצל: "בחודש הזה אנחנו עומדים בעצומו של הקציר, והעבודה רבה במיוחד. אנא, יתן לי הרב דחיה רק לחדש אחד..."

אמר לו הרבי: בא ואספר לך ספור. יהודי אחד היה בעירה, שהיה חוכר את בית המזיגה של הפריץ. פרנסתו היתה ברוח, אם כי לא בנקל, כי הכרח לשהות שעות רבות בחברתם של כל שכורי העירה הגויים.

היהודי החוכר היה מקפיד תדיר לבוא אל הפריץ ולשלם לו את דמי החכירה עוד לפני התאריך שהסכם ביניהם, כדי שיהיה הפריץ שבע רצון, ולא יעביר את זכות החכירה לאדם אחר. הפריץ נעזר ביהודי החוכר גם בשטחים שונים שלא היו קשורים לבית המזיגה. הוא העריך את תבונתו של היהודי, וסמך על נאמנותו המלאה, שהוכחה שוב ושוב.

יום אחד התאספו באחוזה של הפריץ רבים מיידיי הפריצים, ועשו להם חגג גדולה, אכלו ושתו והשתכרו. תוך כדי שיחת מרעים ספר כל אחד מהם על המתרחש בעירו, ועל הכבוד הגדול וההערצה שרווחים כלפיו במקומו.

קם הפריץ בעל הבית ואמר: "אולי יש סביבכם אנשים שמחניפים לכם, ועושים עצמם כאנשי שלומכם, אבל אם תעמידו אותם למבחן, תצפה לכם הפתעה גדולה, ולאו דווקא נעימה. לי, לעמת זאת, יש יהודי חוכר, שהוא מכבד אותי באמת ובתמים, והנו נאמן לי ללא גבול."

"כן, ודאי", לעגו הפריצים. "גם כאן הכל ענין של אינטרסים..." התקצף הפריץ, שלח את שליחו, והביאו את היהודי אל טרקלין האחזה. העמיד הפריץ את היהודי מול שלשים הפריצים החברים ושאלו: "האם אתה רוחש לי כבוד?"

"איזו שאלה?! השיב החוכר מיד. "כבוד גדול עצום ורב."

"האם אתה נאמן לי?"

"ודאי וודאי", הצהיר החוכר בלהט, "ללא שום גבול וסיג!"

"האם כל מה שאורה לך לעשות - תעשה?"
"אכן, כן", ענה החוכר בהסוס.

"ובכן", קרא הפריץ בקול תרועה, "מורה אני לך להמיר את דתך!" "אוי ואבוי", לחש החוכר, ודמעות זלגו מעיניו. מובן שצריך היה להכריז מיד, בכל תקף: "יהא אשר יהא, לא אתנצר בשום פנים ואופן!" אך הוא היה אדם פשוט, בור ועם הארץ וחלש אפי, ולא עמד בנסיון.

הפריץ לקחו לכנסיה, הטבילו שם במים המאדירים, ואמר לו: "זהו, מהיום אתה נוצרי."

מאחר שהוא היה, כאמור, בור מפלג, לא ידע החוכר שגם אלו היו שופכים על ראשו אגם שלם של מים מאדירים, לא היה הופך על ידי זה לנוצרי, אלא נשאר ביהדותו. החוכר חשב, אפוא, שהפך באמת לנוצרי, ושוב אינו צריך להניח תפלין ולשמור שבת. חזר לביתו ואמר לאשתו: "התהפך העולם, מהיום אנחנו נוצרים, לא יהודים."

חלף שבוע, והפריץ ראה שפני היהודי אינם כתמול שלשום. תונה גדולה אופפת אותו, ונראה שלא אכל ולא ישן מזה זמן מה.

"מה ארע לך?" שאל הפריץ. "מדוע כה נפלו פניך?"

"ואיך לא יפלו, אם מכרתי את אמונתי ואת דתי כדי למצא חן בעיני אדם, בשר ודם?!"

"אתה יודע מה", השיב הפריץ, "אם כל כך מפריע לך להיות גוי, תחזר להיות יהודי."

אורו פניו של האיש. חזר לביתו, ובשר לאשתו בשמחה גדולה, "ברוך השם, אנחנו שוב יהודים! הפריץ ותר על הוראתו!"

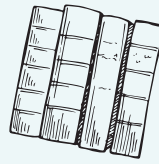
"אוי", לחשה האשה, "בדיוק עכשיו! עוד ימים בודדים יחול חג הפסח, ואני כבר חשבתי שלא אצטרך לעבד קשה לנקות את הבית מחמץ. אולי תבקש מהפריץ, שידחה את ותורו עד אחרי פסח?"

"איזו אשה שוטה", הזדעק היהודי, בשמעו את ספורו של ה"שר שלום". "תמהני, איך מסגל אדם להיות אויל עד כדי כך!"

אמר לו ה"שר שלום", "ישמעו אנזין את אשר ידבר פין..." עתה הבין היהודי את הרמז העב אשר רמז לו הרבי, וקבל על עצמו לשמור שבת כהלכתה, ללא כל שהות.

ספר דורש לציון

כשקיבל הרב את ההזמנה, אחזו פחד ובהלה. הוא ידע היטב, כי מאז כבשו הרוסים את ארץ פולין, קשרו המשכילים עמם קשר ידידות של רשעים ויחד לחמו כדי לקעקע חלילה את יסודות היהדות והחנך ברחבי הארץ, אך שם בטחונו בה שיצילנו מכל דע. כשהגיע היום בו היה עליו להתייצב בפני המלך, נפרד הרב ממשפחתו ונטל עמו את הטלית והתפלין והתכריכים שלו. כשהגיע אל ארמון המלוכה, נדהם לגלות שם שני רבנים נוספים שקבלו אף הם הזמנה להופיע ביום זה בפני המושל, אך גם שניהם לא ידעו את הסיבה להזמנה הדחופה וללבם ניבא להם דעות. לפני כמאה וחמשים שנה, קיבל הגאון רבי שמואל לנדוי נכדו

רבי שמחה בונים מפשיסחא: "שום דבר לא יעזור לך, תהיה בן העולם הבא" ובסוף ימיו חי בניו יורק כבעל תשובה גמור.

פנה המושל אל הרבנים ושאל: "האם לומדים אתם היהודים את החמש עם פרושים שונים?" תלו הרבנים את עיניהם ברבי שמואל לנדוי והוא השיב: "אמנם כן, יש לנו את פרוש רש"י וכן פרושים שונים של הראשונים והאחרונים". המשיך המושל ושאל: "האם דבריהם קדושים בעיניכם ומוסכמים באופן ברור?" השיב הרב: "כל דבריהם קדושים, אלא שרק מה שנוגע להלכה אנו מקבלים את דבריהם ללא הרדור. אבל בענייני דרוש ופרושים שונים, הרשות נתונה לכל אחד לדרש בתורה בדרכים שונות, כי שבעים פנים לתורה".

המושל הקשיב לדברי הרב ברב קשב, אך המשכילים לא יכלו לעצור בעד כעסם. אחד מהם אץ להביא את החומש עם פרוש ה"אור החיים" שעמד על המדף, פתחו בדף המסומן וביקש מהרב להסביר את הפרוש, אך המושל שיסע את המשכיל ואמר: "הרי שמעת את דברי הרב. יש פרושים שונים ואין כאן אלא רעיון נחמד, אבל אין זה מחייב את כולם". המשכילים נכלמו והרבנים יצאו מנצחים.

רבי שמואל צעד בגאון ואחריו צעדו שני הרבנים כשהם מבולבלים לחלוטין. לאחר שיצאו מן הארמון, הסביר להם רבי שמואל את מה שארע: "ארע כאן נס. המשכילים רצו לגזר שרפה על כל פרושי התורה, מפני שראו את דברי האור החיים הקדוש בחומש במדבר, כי יהודי מטמא לאחר מותו באהל והגוי אינו מטמא, מפני שדומים הם לשני כלים האחד מלא דבש והשני מלא אשפה. כאשר ידוקנו את הכלים, יבואו הזבובים והרמשים אל חבית הדבש ולא אל החבית השניה, כך יהודי שנפטר באים אליו כל כוחות הטמאה, והגוי שהוא כאשפה לא באים אליו כוחות אלו, לכן הוא לא מטמא באהל".

המשכילים בקשו להטמין לרבנים מלכודת, לאחר שידו בפה מלא שהפרושים מחייבים אותם וכך יגזרו שרפה על כל הפרושים, אלא שהקב"ה הקדים רפואה למכה והרב גלה את מזימתם וסכלה מבעוד מועד.

גל ובחרת בחיים (פר' חוקת תש"פ)

של ה"נודע ביהודה", הזמנה מטעם המושל הרוסי, להתייצב לפניו בארמונו שבעיר הבירה וורשה.

כשקיבל הרב את ההזמנה, אחזו פחד ובהלה. הוא ידע היטב, כי מאז כבשו הרוסים את ארץ פולין, קשרו המשכילים עמם קשר ידידות של רשעים ויחד לחמו כדי לקעקע חלילה את יסודות היהדות והחנוך ברחבי הארץ, אך שם בטחונו בה' שיצילנו מכל רע. כשהגיע היום בו היה עליו להתייצב בפני המלך, נפרד הרב ממשפחתו ונטל עמו את הטלית והתפלל והתכריכם שלו. כשהגיע אל ארמון המלוכה, נדהם לגלות שם שני רבנים נוספים שקבלו אף הם הזמנה להופיע ביום זה בפני המושל, אך גם שניהם לא ידעו את הסיבה להזמנה הדחופה וליבם ניבא להם רעות.

הזמן התארך ועדיין לא נקראו הרבנים לבוא לפני המושל. מרוב מתח וחרדה, החל רבי שמואל לפסוע בחדר הלוח ושוב ולפתע גלה על אחד המדפים הצדדיים, ספר יהודי. התפלא רבי שמואל ואמר לעצמו: "מה לספר יהודי בארמון של נכרים?" נטל את הספר וגלה, כי לפניו חמש עם פרוש ה"אור החיים" הקדוש. דפדף הרב בספר וגלה, כי באחד הדפים היה קמט קטן בראשו לשם סימן. עין הרב בדף המסמן, קרא היטב את דברי ה"אור החיים" ומשמים נכנסה בו התבונה להבין את המזימה המתקמת בארמון נגדם.

נגש רבי שמואל במהירות אל שני הרבנים הנוספים ואמר להם: "בבקשה מכם, הרשו לי לנהל את השיחה עם המושל, ואף אם יראו הדברים תמוהים בעיניכם, אל תאמרו מלה, וה' יהיה בעזרנו". התפלאו הרבנים על בקשתו המוזרה אך הסכימו מפני כבודו. הדלת נפתחה והרבנים הזמנו אל הטרקלין. בהיכנסם, גלו לחדרתם כמה יהודים משכילים שהקדיחו את תבשילם ולא חדלו להטיל ביהדות רפש ובוץ בעלילות שווא. בין המשכילים שעמדו לפני המלך היה גם יחזקאל הוגא, בן רבי אברהם המגיד בקוזמיר.

על יחזקאל זה מספר, כי פעם הביא האב את הבן יחזקאל לפני החוזה מבלין והוא הביט בו ואמר לאביו: "בנך תכשיט הוא אך הוא זקוק לשמירה מעלה". לימים יצא לתרבות רעה וכלם כינוהו: "חזקלע שמדניק" ולבסוף אף התנצר, אך התקיימו בו דבריו של

המשכילים בקשו להטמין לרבנים מלכודת, לאחר שידו בפה מלא שהפרושים מחייבים אותם וכך יגזרו שרפה על כל הפרושים, אלא שהקב"ה הקדים רפואה למכה והרב גלה את מזימתם וסכלה מבעוד מועד

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים
ככה מתחילים את היום!

ישרות
למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים
- הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף
- היומי • זיכרון לצדיק

פנינים על הפרשה:

אדם כי ימות באוהל – מסירות נפש לתורה

והנה אין ספק שאין אדם יכול להשיג מעלת התורה ומעשים טובים אם לא המית עצמו בעולם הזה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות סג:) על פסוק (במדבר יט יד) 'אדם כי ימות באהל'. וכשמשלים אדם עצמו כמות בעולם הזה, בזה נצל מיצר הרע ומתאוותיו (תמיד לב), וכמו שאנו מתפללים בכל יום 'ונפשי כעפר לכל תהיה', וזהו חשקה של הנשמה, אם משים הגוף עצמו מת, דבזה יכול להרויח תורה ומעשים טובים: ומטעם זה הרשעים אפלו בחייהם קרואים מתים (ברכות יח:), משום דהנשמה אינה שורה אלא במי שמשלים עצמו מת בעולם הזה ומבקש כי אם העולם הבא, והרשעים שמבקשים תאוות העולם הזה וחיים שלהם לצרכי גופם, הנשמה בורחת מהם, ולפיכך נקראים מתים אפלו בחייהם. נמצא שני פעמים נקראים מתים, חד בעודם חיים וחד לאחר המיתה:

הנשמה מבקשת מהאברים שיחשיבו את עצמם כמתים

והנה הנשמה יש לה מנוחה ושימחה כשהגוף שומע לעצתה וחושב עצמו מת כדי לעבד ה' בתמימות. וזהו שאמר ויקם אברהם, היא הנשמה, מעל פני מתו, כלומר, קדם מיתתה, בעודה בחיים בעולם הזה, מיום בואה לאדם היא חושבת עצמה כאלו היא מתה. ואם האברים נשמעים לה, היא נותנת להם עצה שיחשבו לה כאלו היא מתה וגם הם כאלו הם מתים, ובזה ירויחו תורה ומעשים טובים. וזהו וידבר אל בני חת לאמר, הם האברים, אם יש בהם חתת אלהים וידאת ה' ושומעים לעצת הנשמה, וזהו בני חת, האברים שיש בהם חתת ה':

ומסבירה לגוף שטובתו היא שיחשב כמת

[גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני.] ומה אומר להם, גר ותושב אנכי עמכם, כלומר גר ותושב אני ואתם. פרוש, אפלו אנו נראים תושבים בזה העולם, גרים אנחנו, כי היום כאן ומחר בקבר, וכיון שכן הוא, אין לו תקנה, כי אם כשנחשב עצמנו מעכשיו, מחיים, מתים, בזה נסלק עצמנו מהנאות זה העולם ונמצא לסגל מצות ומעשים טובים. וזהו תנו לי אחזת קבר עמכם, כלומר, מעכשיו מחיים ננהג בעצמנו ירשת הקבר כאלו אנחנו מתים ונקברנו, וזהו ואקברה מתי מלפני, דהינו מלפני מותנו נחשב כאלו מתנו ונקברנו:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

לא יערב עם התורה שיחה אחרת

מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי (תהלים קיט צז).

בזה בא לדבר על ענין אהבתו בתורה שאינו נפרד ממנה כלל ואינו מחשב בהבלי העולם כלל כי אם בדברי תורה. וכבר כתבנו דהטעם דנקראת התפלה 'שיחה', משום דצריך המתפלל שלא יערב שום הרהור שיחה אחרת בתפלתו רק שיחת התפלה דוקא, ולהכי קרי לה 'שיחה', שלא יש בדעתו כי אם שיחה זו:

והכא נמי לענין התורה, צריך האדם שלא יערב עמה שום שיחה אחרת. וזהו שאמר מה אהבתי תורתך, דהינו, כמה גדולה בעיני אהבת תורתך, שהרי כל היום היא שיחתי ואיני מערב עמה שום שיחה אחרת:

(אלף בינה, תהלים קיט אות מ)

לא תסור מחשבתי מן התורה להבלי העולם

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף (תהלים קיט עב).

עכשו חוזר למה שאמר בתחלה (שם פסוק סט) טפלו עלי שקר זדים וכו'. ופרשנו בו דיצר הרע וגונדא דילה מפתים את האדם בשעת התפלה ובשעת למוד התורה, כדי לחשב מחשבות קדש מה לעשות בזה ובכסף ובנחשיות, שהם הבלי העולם המטרידים אדם מעבודת ה', דמה יועילו ומה יצילו המחשבות. עכשו בא לומר, שאותו הדבר

עצות וסגולות:

מידת הענוה (א')

העניו מיהל לה' שיעשה חפצו ורצונו

האיש הישראלי המתנהג במדת הענוה כמו שאני מתנהג, יחל לה' שיעשה לו חפצו ורצונו כל ימיו, וזהו 'מעתי' ועד עולם'.

(מעגלי צדק שם, ד"ה דבקה לעפר)

הענוה המשובחת – כשאדם גדול מתנהג בענוה

באמת אין ראוי לקרות שם הענוה כי אם על האדם שהוא מכבד ויש בו מעלות יתרות על בני אדם, ואפלו הכי מתנהג בענוה בפני מי שפחות ממנו, אבל מי שהוא שוה לבני אדם או פחות מהם, אין לו שבה כל כך בענוה כמו המכבד האדם הגדול.

(דורש טוב, דרוש א למתן תורה)

עיקר הדבקות בה' – ע"י ענוה

שעקר התדבקות בהשם היא מדת הענוה, כי ממנה תוצאות חיים וכל מדות טובות ממנה נמשכות, וכמו שאמר התנא עליו השלום (ע"ז כ:): ענוה מביאה לידי חסידות.

(שערי תשובה, אות כה)

ע"י ענוה נכנע הס"מ

וחשבון זה של 'ענוה' הוא גימטריא סמא"ל, דעל ידי הענוה נכנע סמא"ל, כמו שכתבו הראשונים זכרונם לברכה (שער היחודים ענף ג פ"ו). ולפיכך המדה הגורמת לכל מדות טובות היא הענוה, ובה יתדבק האדם.

(פיתוחי חותם פרשת נשא, ד"ה)

קרבתו קערות)

עניו שלם לא מקפיד על שום בזיון

העניו השלם הוא שאינו מקפיד על שום דבר כלל אפלו יצא לו ממנו בזיון גדול, ושפל רוח בפני כל אדם, כמו שנתקן בתפלה ולמקללי נפשי תדם ונפשי כעפר לכל תהיה, וזה תכלית הענוה האמתית. ויש שמתנהגים בענוה ומקפידים על איזה דבר, ואינה ענוה שלמה.

(שערי תשובה אות כה)

יתקיימו בידו, ואם לא תהיה בו יראת שמים, אין תורתו מתקיימת בידו:

וזהו שאמר תבענה שפתי תהלה, דהינו, שפתי מאליהם ומעצמם יהיו מביעים תהלה שהיא התורה. גם בשעה שאני רוצה לדבר איזה דבר על צרכי גופי, מרב אהבתי והרגלי בתורה, גם באותו דבר שפתי מאליהם ומעצמם יוציאו כי אם דברי תורה כאלו אני עסוק בה. ומי יגרם לי שאזכה לזה הדבר, הוא כי תלמדני חקיר, דהינו, כשאהיה רגיל לקים מצות עשה שהם חקיר לשם שמים, בזה חפץ ה' בידי יצלה ומתקיימת תורתו בידי:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ת)

לא יסיד דברי התורה מליבו לעולם

אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה' (תהלים קיט א).

מה שאמר ההלכים, להורות דלעולם אינם מסירים דברי תורה מלבם, אפלו בשעת משא ומתן ובשעת אכילה ובשעת שכבה, דבזה מקימים מקרא שכתוב (שם ו ז) 'ודברת בם בשבתך בביתך וכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. וזהו שאמר ההלכים, אפלו בשעת הליכתם בדרך אינם מפנים לבם לבטלה, כי אם מחשבתם בתורה. ומה שאמר בתורת ה', להורות דבעינן תורה לשמה:

(אלף בינה, תהלים קיט תחילת אות א)

יעסוק בתורה גם בלכתו בדרך

נר לדגלי דברך ואור לנתיבתי (תהלים קיט קה).

בא בזה לומר דמקים אזהרת התורה. שהשומר תורה כראוי, צריך לקים מה שאמרה התורה (דברים ו ז-ו ז) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך, ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. הרי מפרש דצריך שלא יפרד מדברי תורה אפלו בלכתו בדרך, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום במקום אחר (תהלים פה יד) 'צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו'. וזהו שאמר נר לדגלי דברך, דהינו, איני עוקר רגלי מן הארץ עד שעושה דברך נר לרגלי, והדרך שאני מהלך בה אני עושה דברך נר לנתיבתי, באפן שאיני נפרד מדברך כלל:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ג)

מי שיש לו פנאי, חובתו ללמוד כל היום

סעפים שנאתי ותורתך אהבתי (תהלים קיט קיג).

אפשר דכוננו בזה, כמו שכתב רש"י ז"ל על פסוק (שם פסוק קיג) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'. דהעושה חק לתורה שלא ילמד בכל יום רק חק קצוב ולא יוסיף עליו, נקרא מפר תורה, רק חובה עליו ללמד כל היום אם יש לו פנאי. לזה אמר, העושה 'עת לה' בתורה ואינו לומד כל היום, מקרי 'הפרו תורתך'.

וזהו שאמר כאן סעפים שנאתי, אל תקרי סעפים אלא 'סעיפים'. דהינו, אין אני מאותם הקוצבים ללמד כך וכך סעיפים ביום ומתבטלים בשאר היום, אני שנאתי דבר זה, רק ותורתך אהבתי, כל היום לא פסיק גרסא מפמאי:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ס)

שבו באה אלי מחשבת יצר הרע להטרידני, איני חושב אותו הדבר לכלום, כי הבלי העולם שהם זהב וכסף חשובים בעיני כעפרא דארעא, ודבור אחד מתפלתך או מתורתך טוב לי מאלפי זהב וכסף, ואין אני מניח חיי עולם הנצחיים ועוסק בחיי שעה בדברים בטלים ומבטלים. וזהו שאמר, מי גרם לי שלא הטייתי אזן לשקור שהוא הבלי העולם, שטפלו עלי הזדים להטרידני בו, משום שטוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף:

ומה שאמר תורת פיך, הוא מדבר על תורה שבעל פה כמשמעותה. ומה שפרט תורה שבעל פה, משום דהתלמוד שהוא מקור הדינים, צריך שקלא וטריא ודעת רחבה לדמויי מלתא למלתא, ובפרט דיני ממונות שהם כמעין הנובע וצריך זכור מחשבה ודעת צלולה. ואם בא בשעת הלמוד לחשב מחשבות אחרות, נטרד בדעתו, ולא סלקא לה שמעתתא. וזהו שאמר טוב לי תורת פיך, דהינו תורה שבעל פה, הינו, הדינים שאני נושא ונותן בהם בדעתי ובמחשבותי, אם הייתי מטריד דעתי במחשבות הבלי העולם, לא הייתה סלקא לי שמעתתא, ואני טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, לפיכך מחשבותי אינה סרה מהם:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ט)

העוסק בתורה יבטח בה' שימלא חסדו

חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך (תהלים קיט נט).

עכשו בא לומר, כי חשקו בתורה רב עד מאד, ומרב חשקו בה מניח צרכיו ועוסק בה, ואינו חושש בצרכי גופו כלל. וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (ויק"ר לה א) על פסוק זה, שבכל יום היה מחשב למקום פלוני אני הולך, והיו רגליו משיבות אותו לבית המדרש. והכונה, אף על פי שהיו אותם הדרכים שהיה מחשב בהם, הם לצרכי מחיתו ופרנסתו, אפלו הכי היה מבטל אותם ובוטח בהשם שהמחיה בידו תלויה. וזהו חשבתי דרכי, שהם צרכי פרנסתי, וזה דבר הטר, ואפלו הכי הייתי בוטח בך, והייתי משיב רגלי אל עדתיך:

(אלף בינה, תהלים קיט אות ח)

הלומד - שפתיו ידברו מאליהם בדברי תורה

תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיר (תהלים קיט קעא).

בא כאן לשאל שיעזרוהו ללמד תורה לשמה ולקים המצות על אמתתם, ולא תהיה מחשבתו טרודה בשום עת בהבלי העולם, רק דעתו תהיה פנויה תמיד כי אם לדברי תורה ולקים המצות על אמתתם. ואפלו בשעה שירצה לדבר בצרכי גופו, מרב הרגלו בדברי תורה ואהבתו אותה, אותו הדבור שהוא רוצה לצרכי גופו ידבר במקומו דברי תורה, לפי שחושב בדעתו שבתורה הוא עסוק, וזה יורה רב אהבתו בתורה והרגלו בה.

וזה הדבר מפרש בתורתנו הקדושה, כמו שכתוב (דברים ו ז) 'ודברת בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך'. ויזכה לזה האדם כשיהיה לומד תורה לשמה ומקים המצות כראוי, ותהיה בו יראה הפנימית. וכמאמר התנא עליו השלום (אבות פ"ג מ"ט) כל שיצאת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. דהעקר הוא יראה הפנימית כראוי, דכיון שיהיה האדם שלם ביראה, התורה והמצות

אמירת פסוקים בע"פ לדרשנים בעת הדשתם, בעת פסוקי דימדה, 'ויכולו' בקידוש של שבת

בגמ': ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה: אמאי נגלול וניקרי אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת לפי שאין גוללין ספר תורה בציבור מפני כבוד ציבור. (יומא ע, א).

בסוגייתנו מבואר שהכהן הגדול היה קורא ביום הכיפורים בתורה, ורק את הפרשה האחרונה בעשור שבחומש הפקודים (במדבר כט ז-יא), היה קורא בעל פה משום טורח הציבור בגלילת הספר תורה. והקשו התוספות ישנים (ד"ה ובעשור) ובתוס' הרא"ש (לעיל סח: ד"ה ובעשור) והריטב"א (ד"ה לפי), שהרי קיימא לן שדברים שבכתב אין אתה רשאי לאמרם בעל פה, והיינו שאסור לומר בעל פה פסוקים מתוך התורה שבכתב (ראה אור"ח סי' מט ס"א), ואין הותר לכהן הגדול לקרות ביום הכיפורים בעל פה. ותירצו התוספות ישנים ושאר הראשונים בכמה אופנים, א. משום שכבוד וטורח הציבור המחייב שלא לגלול את ספר התורה דוחה גם איסור זה של אמירת דברים שבכתב בעל פה, ב. משום שכיון שאינו קורא אלא את סדר עבודת היום אין בזה איסור וכמו שאין איסור באמירת פסוקי המוספים בתפילת המוסף בעל פה, ג. שכיון שכבר יצאו חובת קריאת היום במה שקראו בכתב בפרשת אמור מסדר היום, כבר אין הקריאה שבחומש הפקודים מעיקר חובת היום, ואין איסור באמירת דברים שבכתב בעל פה

תוספאה) כתב שהנשים יאמרו ויכולו בלחש יחד עם בעל הבית או לפניו, כדי שכבר יצאו בעצמם יד"ח אמירת ויכולו, ואז אין המקדש נחשב כמוציא אחרים ידי חובתם ויכול לומר בע"פ לפי התירוצי האחרון הנזכר. אך אם לא יאמרו הנשים ויכולו בעצמן באמת צריך בעה"ב לומר ויכולו מתוך הכתב, אף שהנוסח שגור בפיו, כיון שבמוציא אחרים יד"ח צ"ל מתוך הכתב גם מה ששגור בפיו. אך יש מגדולי הפוסקים שיישבו באופנים שונים את המנהג לומר ויכולו בע"פ בכל גווניו.

גודל התפילין של ראש

במשנה: כהן גדול משמש בשמונה כלים וההדייט בארבעה בכתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט מוסיף עליו כהן גדול חשן ואפוד ומעיל וציץ (יומא עא, ב).

במשנתנו נמנו בגדי הכהונה, ומבואר במשנה שכהן גדול היה משמש בשמונה כלים וההדייט בארבעה, כהן הדייט בכתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט, ומוסיף עליו כהן גדול חשן ואפוד ומעיל וציץ.

ודייק ריב"א (הובא בריטב"א ד"ה בכתונת) שנראה במשנה שגם כהן הדייט וגם כהן גדול היו הולכים במצנפת, ואילו בתורה נראה שכהן הדייט היה הולך במגבעת ולא הוזכרה מצנפת אלא בכהן הדייט. ותירץ ריב"א שבאמת היו המצנפת והמגבעת דומים זו לזו ולכן בלשון חז"ל נקראים שניהם מצנפת, אך היה חילוק קטן ביניהם שמחמתו בלשון תורה יש חילוק בין שמותיהם, והחילוק ביניהם הוא שהכהן הגדול היה מניח את הציץ על שערותיו, במקום שמניחים את התפילין, ולא על מצחו, ולכן היה צריך להקטין את גודל המצנפת שלו כדי שישאר מקום בראשו גם לציץ וגם לתפילין, אבל כהן הדייט שלא היה מניח ציץ על ראשו אלא רק תפילין לבדם, היתה מגבעתו גדולה יותר, ולכן נקרא שמה בלשון התורה מגבעת ולא מצנפת.

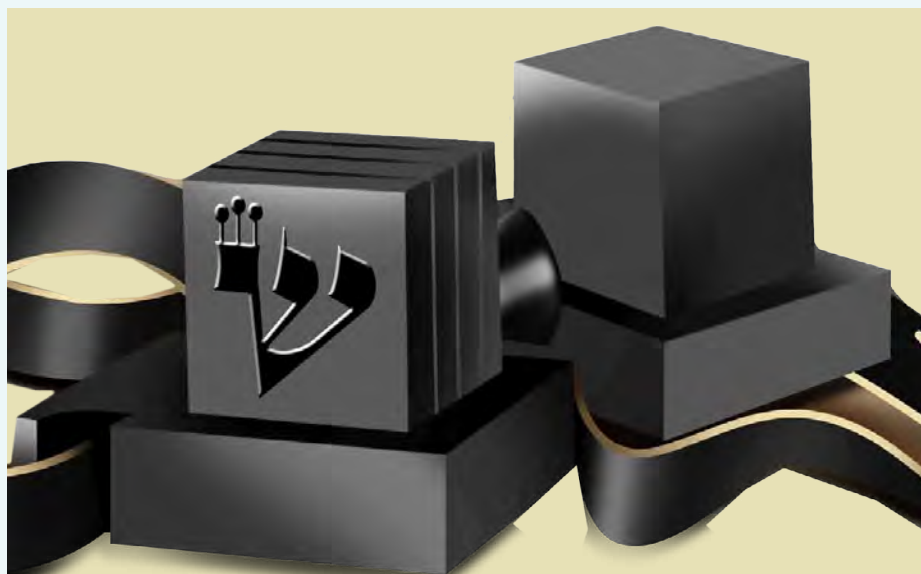
וכתבו התוספות שמדברי הריב"א יש ללמוד שיעור לגודל התפילין של ראש. שהרי אמרו בגמרא (עירובין צה.) שיש מקום בראש להניח שני זוגות תפילין. והרי בדברי הריב"א מבואר שהציץ היה מונח

אלא אם כן יש חיוב לאמרם ובא היחיד להוציא את הרבים ידי חובתם בזה צריך לקרות מתוך הכתב, אך בקריאה שבחומש הפקודים שלא היתה לצורך הוצאת הרבים ידי חובתם לא היה איסור לקרות בעל פה. ובזה תירצו הראשונים גם מה שנוהגים לקרות בתפילה פרשת ויושע ואז ישיר בעל פה, ואין חוששים לאיסור אמירת דברים שבכתב בעל פה, והוא כיון שאין אומרים אותם להוציא אחרים ידי חובתם.

וכן למי שדורש ברבים בהרבה פסוקים שבתורה וקשה לו לחפש בכל שעה בחומש, כתב במשנה ברורה (סי' מח סק"ג) שיכול להקל לפי התירוצי הראשון הנזכר שהתירו קריאה בעל פה מפני כבוד הציבור, שגם בדורש ברבים יש משום כבוד הציבור שלא יצטרך לפתוח ספרים בכל שעה, וגם לפי התירוצי האחרון אפשר להקל כיון שהדורש ברבים אינו מוציא ידי חיוב כלשהו במה שהוא קורא לפניו את הפסוקים, וכשאינו בא להוציא אחרים ידי חובתם אין איסור לומר בעל פה. וכתב במשנה ברורה שבביאור הגר"א הסכים להלכה כתירוצי האחרון שכל שאינו מוציא את הרבים ידי חובתם אין איסור לאמרו בעל פה.

והנה דנו האחרונים באמירת ויכולו בקידוש ליל שבת בע"פ דלכא' אין היתר לאמרו בעל פה, כיון שאין טורח ציבור במה שיקרא המקדש מתוך הכתב, וגם אינו מסדר עבודת היום, וגם מוציא בזה את השומעים ידי חובת אמירת ויכולו. ותמהו האחרונים על מה שאין העולם נזהרים בזה ואומרים ויכולו בע"פ. ואכן בספר חדושי הלכות והגדה של פסח (עמ' כד, מהגאון ר' שמואל אביגדור ז"ל בעה"מ ספר תנא

שמותו, בניהם קודמים לכל אדם למלאות את מקומם, מכל מקום בתורה אינו כן כיון שהיא הפקר לכל וכל הרוצה ליטול כתר נטל, ואין שייכים בה דיני ירושה. וכן כתב הרמ"ע מפאנו (עשרה מאמרות מאמר חיקור דין ח"ב פ"ט) שכל המינויים שהם מכתר תורה אין בהם דין ירושה, ומה שהלל הוריש הנשיאות לבניו לא היה זה מדין ירושת כתר תורה, אלא שהעמידו אז ירושת הנשיאות כנגד ירושת מלכות כיון שבזמנם לא היתה מלכות הורדוס מלכות הוגנת, אבל ברבנות וכתר תורה אין ירושה. וביאר בשו"ת אבני נזר (יו"ד סי' ש"ב אות מד) את ראייתם של המהרש"ד והרמ"ע דאף דבמלכות וכהנים אם ממלא מקומו ביראת חטא די, בתורה אינו כן אלא צריך להיות חכם גדול בתורה, והיא ידיעת התורה בהפלגה, וזכות זו לדעת את כל התורה אינה שמורה דווקא לבני הרבנים וכל אחד יכול לדעת כל התורה, ולכן פשוט שאין למנות לרבנות דווקא את בני הרבנים אלא את מי שהוא מופלג בידיעת התורה.

והנה דברי המהרש"ד והרמ"ע מפאנו הם שלא כדעת הרבה פוסקים שפסקו שיש ירושה גם ברבנות (שו"ת הריב"ש סי' רע"א, שו"ת מבי"ט ח"ג סי' ר, שו"ת מהרש"ך ח"ג סי' מו, שו"ת דברי ריב"ז סי' סח, כנה"ג או"ח הגב"י סו"ס נג, רמ"א יו"ד סי' רמה סכ"ב). וכתבו בשו"ת חת"ס (או"ח סי' יג) ומוה"ר שאלו בן הגאון ר' העשיל (בתשובה הנדפסת בסוף שו"ת הרמ"א) בשם אביו שכך פסקו כל הגאונים הלכה למעשה שאין

סי' ו) שאמר שיש מקום בראש להניח ב' תפילין גם ברוחב ולא רק באורך, ואם כך יכול הכהן הגדול להניח ב' תפילין של רש"י ושל רבינו תם ברוחב הראש, אך כבר האריכו הפוסקים לתמוה על דברי ה'דברי חיים' בזה (ראה אות חיים להגאון ממנוקאטש סי' כז ס"ק יב ועוד).

כתר תורה הפקר לכל, ודין ירושה ברבנות, וכניסה לתחום חבירו בספרי קודש

בגמ': אמר רבי יוחנן שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן. של מזבח זכה אהרן ונטלו, של שלחן זכה דוד ונטלו, של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבא ויקח. שמא תאמר פחות הוא תלמוד לומר (משלי ח, טו) 'בי מלכים ימלכו'. (יומא עב, ב).

בגמרא, אמר רבי יוחנן שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן. של מזבח זכה אהרן ונטלו, של שלחן זכה דוד ונטלו, של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבא ויקח. שמא תאמר פחות הוא תלמוד לומר (משלי ח טו) 'בי מלכים ימלכו'. ומבואר בזה שכתר תורה הפקר הוא לכל, וכן פסק הרמב"ם (תלמוד תורה פ"ג ה"א).

ולמד מזה מהרש"ד (יו"ד סי' פה, הובא במגן אברהם סי' נג ס"ק לג) לענין ירושה ברבנות, שאף שכתב הרשב"א (בתשובה ח"א סי' ש) שכל המנויים על הציבור

במקום שתמיד מניחים את התפילין, והיה מקום לעוד זוג אחד של תפילין להניחו ליד הציץ. ושיעור הציץ היה ב' אצבעות (סוכה ה.), ואם כן בהכרח שיעור התפילין אינו צריך להיות גדול מב' אצבעות כיון שאם כן לא יהיה מקום בראש להניח את התפילין במקום שמניחים את הציץ, וגם צריך הוא להיות גדול מאצבע כיון שאם די בשיעור אצבע הרי יכולים להניח ג' תפילין בראש, אחד במקום שהכהן הגדול היה מניח, ועוד שנים במקום הציץ שהיה רחב ב' אצבעות ויכולים להניח בו שני זוגות תפילין ברוחב אצבע. וממה שאמרו שיש מקום בראש להניח ב' תפילין מוכח ששיעור התפילין צריך להיות גדול מאצבע, עד ב' אצבעות.

והרא"ש (הלכות קטנות הלכות תפילין סי' לג) הביא בשם השימושא רבה שכתב ששיעור התפילין הוא ב' אצבעות, וכתב שלמד כן מחשבון זה של הציץ, אך כתב הרא"ש שבזמנינו אין מקפידים על השיעור כיון שעושים את המעברתא והתיתורא רחבים יותר ואם היו התפילין רחבים ב' אצבעות כבר היו רחבים יותר מדי, ולכן אין מקפידים כלל על השיעור. ולהלכה פסק בשו"ע (או"ח סי' לב סמ"א) שאין לתפילין שיעור, והמגן אברהם (ס"ק נו) והמשנ"ב (ס' קפט) כתבו שראוי להחמיר ולעשות כשיעור ב' אצבעות.

ובשו"ת שואל ומשיב (מהדורה א ח"ב סי' עה) הוכיח מדברי הריב"א שלא כדעת המקובלים, דהנה דעת המקובלים שראוי לכל מי שהוא מפורסם בחסידות להניח ב' זוגות תפילין, של רש"י ושל רבינו תם, וכתבו שצריכים להניחם בבת אחת, וכתבו גם שאין זה מחמת הספק אלא שעל פי קבלה שניהם נכונים לבאים בסוד ה' ושמיות משה רבינו היו יראי ה' מניחים ב' הזוגות יחד (ראה אמונת חכמים לרבינו אביעד שר שלום באזילה סי' ל).

והקשה בשואל ומשיב, שכיון שאין מקום בראש אלא להניח ב' זוגות, הרי הכהן הגדול שהיה מניח את הציץ במקום התפילין לא נותר לו מקום אלא לזוג אחד של תפילין בלבד, ולא היה יכול להניח שנים, ואיך יתכן שהכהן הגדול שודאי היה מפורסם בחסידות לא היה מניח תפילין של רש"י ושל רבינו תם.

אמנם נודעו דברי הדברי חיים (ח"ב או"ח

דכל שאין אחרים שומעים אותו לא הוי בגדר מתפלל בקול רם, אך בבדק הבית כתב הבית יוסף (שם) שמדברי הזוהר (במדבר רל:) נראה שאסור להשמיע גם לאזניו שלו, וכן הביאו בשם האריז"ל (ראה שער הכוונות לה: ועולת תמיד מג.) שהקפיד שלא ישמע גם לאזניו שלו. וכתב בברכי יוסף (אור"ח סי' קא דין ב) שכך ראוי לנהוג לכתחילה שלא להשמיע לאזניו שלו גם כן. וכן בספר לקט הקציר (למהר"א חלפון סי' ו אות קלו) העיד שהתפלל עם החיד"א בליוורנו בשנת תקס"ד, וראה שהיה החיד"א מזהיר מאד שלא ישמע שום אדם את קולו בתפלתו מאלהי נשמה עד עלינו לשבת, ורק הש"צ היה אומר בקול רם וכל הציבור בלחש, ואם היה החיד"א רואה איזה אדם שהיה מרים את קולו היה גוער בו, ורק שירת הים היו אומרים הקהל בקול רם, וכן אחר תפלת שמונה עשרה באבינו מלכנו שאומר הש"צ 'ואנחנו לא נדע' היו אומרים אותה הקהל בקול רם, ופסוק 'אשר' ופסוק 'ואנחנו' אומרים בקול רם. אמנם החיד"א במחזיק ברכה (סי' קמא אות ב) כתב שכל האזהרה זה שלא להשמיע הקול כלל, לא נאמרה אלא למישרים ארחותם וכו', אמנם להמון העם די בכך שלא ישמעו קולם לאדם אחר והנה להם לישראל. גם במשנה ברורה (סי' קא ס"ק ה) הכריע כדעת האחרונים שלכתחילה גם בשמונה עשרה צריך להשמיע לאזניו שלו, ובדיעבד אם לא השמיע יצא.

ובספר בכור שור (ברכות לא) הוכיח מסוגייתנו שמותר להשמיע תפילתו גם לאזניו של חברו העומד לידו, ולא הצריכו שתהיה התפילה בלחש אלא שלא ישמעו אותה כל האנשים שסביבו, אבל אם רק העומד לידו שומע אותו אין פסול בדבר. שהרי בסוגייתנו דימו דין השואל באורים ותומים לתפילת חנה, והרי השואל באורים ותומים משמיע את קולו לכהן הנשאל ואם כך הרי שומע אותו זה שעומד בסמוך לו, ומבואר שגם תפילת חנה כך היתה, וכיון שתפילת שמונה עשרה למדוה מתפילת חנה, אם כן נמצא שגם תפילת שמונה עשרה יכולים להתפלל באופן זה שישמע רק העומד בסמוך.

אך החיד"א (מחזיק ברכה סי' קא) דחה ראייה זו מסוגייתנו, וכתב שאף שדימתה הגמרא בסוגייתנו את השואל באורים

בשיטות הפוסקים שאינם ידועים כל כך, ראוי למחבר השני לגלות דעת שזכה בזה על ידי המחבר הראשון שקדמו.

תפילת שמונה עשרה של לחש כשהעומד בסמוך לו שומע אותה

בגמ': אין שואלין בקול שנאמר ושאל לו ולא מהרהר בלבו שנאמר ושאל לו לפני ה' אלא כדרך שאמרה חנה בתפלתה שנאמר וחנה היא מדברת על לבה וכו' (יומא עג, א).

בגמרא מבואר סדר השאלה באורים ותומים, שאין שואלים בקול שנאמר (במדבר כז, כא) 'ושאל לו'. ולא מהרהר בלבו שנאמר (שם) 'ושאל לו לפני ה'', אלא כדרך שאמרה חנה בתפלתה שנאמר (שמואל א' א, יג) 'וחנה היא מדברת על לבה'.

והנה בברכות (כד:) למדו שהמתפלל לא יגביה קולו בתפלתו אלא כתפילתה של חנה שנאמר בה שהיו שפתיה נעות וקולה לא נשמע. ונחלקו הפוסקים בגדר תפילה בקול רם, האם גם כששומע באזניו שלו, בכלל מתפלל בקול רם, או רק כשאחרים שומעים אותו. והנה בשו"ע (אור"ח סי' קא ס"ב) כתב שישמיע לאזניו בלחש, ומשמע

לדחות את הבן כשהוא ראוי.

גם בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' שיג), למד ממה דא' כאן בגמ' דכתר תורה מי שרוצה ליקח יבא ויקח, לענין שאלה שנשאל בדבר אדם שטען לו שהוא יגע יגיעות רבות לחבר ספר בהלכות מסוימות, וחפש הרבה וגילה מציאות רבות דעות נפלאות בדברי הפוסקים והביאם כולם בספרו, ואחר כך קם אדם אחד והוציא אף הוא ספר בהלכות אלו, והביא שם כמעט כל מה שהביא הוא בספרו והעתיקו מספרו בלי טורח, ושינה את הסדר וחיסר קצת ספרים ממה שכתב בספרו והוסיף קצת ממה ששמע מאחרים או איזה מנהגים, אבל עיקר הספר ההלכות ומקורות וכל נתח טוב לקח ממנו. וכתב בשבט הלוי שאינו יכול להוציא משפט נגד ספריו של המעתיק, דמה שנכנס הלה בגבולו וחיבר ספר במקצוע זה שהוא יגע ונתגדר בו ועכשיו אין הראשון היחיד המומחה בתחום זה, בזה אין תביעה על השני, כיון שהתורה הפקר היא וכל הרוצה ליטלה יבא ויטול וכמבואר בסוגייתנו, ואי אפשר למנוע מאדם מלעסוק באיזה תחום בתורה מחמת שאחר קדמו בזה. ותמה שם על הבית אפרים (יו"ד סי' כ) שנראה קצת מדבריו שהקפיד על הגאון בעל הלבושי שרד שנכנס במלאכת השמים שלו בטריפת הריאה וחיבר שם גם כן חיבור מקיף. אמנם כתב דעל מה שגילה הראשון ידיעות

ותומים לתפילת חנה, מכל מקום אין הדמיון הזה דמיון מוחלט, ובאמת השואל באורים ותומים כיון שהוא שואל לפני הכהן הרי הוא צריך להשמיע קולו קצת, אך המתפלל לפני ה' הבוחן ליבות וכליות אינו צריך להשמיע קולו בתפילתו כלל.

ובשור' דבר שמואל (ס' קעז) ועמודי אש (ח"ג ס' טו) כתבו שבאמת גם השואל את הכהן הגדול באורים ותומים לא היה משמיע את קולו בשאלתו אלא היה שואל בלחש לעצמו כבתפילה, והכהן היה יודע מעצמו לענות על שאלתו על פי האורים והתומים, ודייקו כן מלשון הרמב"ם (כלי המקדש פ"י ה"א) שכתב שהיה שואל בקול נמוך כמי שמתפלל בינו לבין עצמו.

מי שאינו דואג דאגת המחר נקרא בעל שכל הישר

בגמ': אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו (יומא עד, ב).

המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין (אוצרות רבינו יחזקאל - אמונה נט) היה מזכיר דברי גמרא (סוטה מח:): כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמונה.

והוסיף: מי שיש לו מה יאכל היום ואינו דואג דאגת מחר, אינו נחשב לבעל המדריגה, אלא לבעל שכל ישר - משל למה הדבר דומה, לאדם שבירר ושמע שהרכבת יוצאת בשעה עשר. הקדים והגיע בשעה תשע ונחרד לראות שהרכבת אינה ממתינה לו ברציף...

שוטה שבעולם, למה תמתין שעה בחינם. בעשר תגיע, תאסוף אותך ותביאך למחוז חפצך...

תכנית ביטוח אם עשייתה היא פגם בבטחון הנצרך

בגמ': שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחי מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם וכ' (יומא עו, א).

בסוגייתנו מסופר ששאלו תלמידיו את

שארין בדבר משום חסרון בטחון, ויכול שפיר לעשות תוכנית ביטוח שירוויחו על ידיה ממון, והדבר דומה לכל עניני פרנסה שהאדם עושה ומשקיע במסחר בכדי להרויח ממון על ידי זה, וכיון שהש"ת נתן דעה בבריות בדורות האחרונים שיהיה עסק זה של ביטוח בעולם שעל ידו יהיה ממון לעת זקנותו או ליורשיו בדרך טבעית, הוא דבר טוב וראוי גם לאנשים כשרים יראי הש"ת שבוטחים רק על הש"ת שהוא הנותן עצה לקנות נכסים, וגם מי שקונה תעודת ביטוח הוא גם כן עצת הש"ת לקנות את תעודת הביטוח הזו כמו כל שאר הנכסים שקנייתם באה בעצת ה', ואין לו לאדם לסמוך על הנס שירוויחו בניו ממון שלא כדרך הטבע, וגם עדיין צריך בטחון על הש"ת שיוכל לשלם את חובותיו לחברת הביטוח בהגיע הזמן בכל שנה, וזהו הבטחון שאנו חייבים בו. ועוד כתב (אור"ח ד ס' מח), שעדיף לעשות תעודת ביטוח שענינה הוא שכשימות יזכו יורשיו בממון רב, מלעשות תעודת ביטוח שענינה הוא שבזקנותו יקבל כל חודש סך של מעות, כיון שלזכרים יש הבטחה שכל עת שיהיו בחיים יהיה להם מזונות גם אם בצמצום, מה שאין כן נקבות שאין להם הבטחה כזו והכל תלוי בתפילתן (ראה נדה לא:), ולכן ראוי יותר לדאוג לפרנסת אשתו אחר מותו מלדאוג למזונות עצמו כשיזקין. (וראה עוד שו"ת שבט הליי ח"ד ס' א-ב).

רבי שמעון בן יוחי מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה אלא ירד להם בכל יום ויום, והשיב להם רבי שמעון במשל למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, שאם פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה לא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל כ', מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים.

וכן כתב בזוהר (ח"ב סב). שלמד ממה שירד המן דבר יום ביומו, שאף על האדם להתנהג כך שלא יבשל מזון מיום אחד ליום אחר ולא יותיר מזון מיום אחד ליום אחר, אלא יהיה בוטח בה' שיזמין לו מזונותיו דבר יום ביומו. והביאורו להלכה המגן אברהם (ס' קנז סק"ג) והמשנ"ב (שם סק"ד). אך כתב בדברי תורה (מונקאטש מהדו"ב אות סט) שלא ראה שנוהגים כן ואין נזהרים בזה אלא מבשלים מיום אחד לחבירו (ויער"ש).

ודנו הפוסקים בעשיית תוכנית ביטוח שאם ימות יקבלו יורשיו סכום כסף גדול, אם יש בדבר חסרון בטחון שדואג היום לכסף שלאחר זמן ואינו סומך עצמו ובוטח בה' שיזמין ליורשיו מזונותיהם כשיצטרכו. וכתב בשו"ת אגרות משה (אור"ח ב ס' קיא)

הראשון לציון המקובל חכם ישראל יעקב אלגאזי זי"ע

מגדולי רבני ירושלים ומח"ס ארעא דרבנן ועוד
י' תמוז תרט"ז

הרב המובהק מר קשישא הוא רישא, פקיע ומומחה כאילא ביבנה, האדם יראה לעיניים, אך בצלם קדשוהו שמים, דמי לבר אלהין, מן הרמתיים, אינו אלא שר"ף בעל כנפיים, מצבא המרום רכב אלהים ריבתיים, כל העם עונים אחריו מקודש. כל אדם חזו משעלה עמוד השחר עד צאת הכוכבים קביע ליה דוכתא ולא קביע ליה שעתא, דמי פומיה דאבא כמעין המתגבר, גם בלילה לא שכב לבו ויהי ע"ר, לבו כלב האריה, לא טעם טעם מיט"ה והוא לא שונ"ה. כל דבור קשה מברז בריז מכריע במקום שמעיינן דמשתיין זריז נוטל ומכריז הלכתא רבתי דקנה ודיקנה. ואיש משענתו בידו סתם קנין לכתובה שהיו ידיו יפות כותבי ספרים נפלאות מתורתו ושבתו ניכר זריז וגזר סיני עדיף דקרו ליה ועני. אשר בדברו משיב הר"ח נותן גשמת חסדא איהו וחסדאין מלמעלה מנה.

(בנו הגאון מוהריט"א זצ"ל בדברי הקדמתו לספר נאות יעקב)

חכם ישראל יעקב אלגאזי נולד לאביו חכם יום טוב אלגאזי, בשנת ת"מ בעיר איזמיר שבטורקיה.

בצעירותו למד בישיבות באיזמיר אצל חכם חיים אבולעפיה וחכם יצחק הכהן רפפורט.

בשנת תצ"ה עלה לארץ ישראל. למד בישיבת המקובלים 'בית א-ל'. כיהן כמורה צדק בבית דינו של הראשון לציון החכם אלעזר נחום, וישב בדין עם חכמי הדור הראשון לציון חכם חיים משה נסים מזרחי, ומורו ורבו עוד באיזמיר, הראשון לציון חכם יצחק הכהן רפפורט.

בשנת תקט"ו חכם ישראל יעקב אלגאזי התמנה לראשון לציון, ושימש בתפקיד זה עד סוף ימיו. באותה עת עמד גם בראש ישיבת 'נווה שלום - ברית אברהם', שבה למדו גדולי חכמי ירושלים.

תחת ידו יצאו תשובות רבות שהיו לציבור כדברי האורים, ואף היה בין המתקנים תקנות גדולות על פי צרכי הציבור והשעה בירושלים, ביניהן תקנה בעניין 'צמצום ההוצאות לצרכי מותרות'. חכם ישראל יעקב אלגאזי נלקח לבית עולמו ביום י' תמוז תקט"ז, ונטמן בחלקת 'קהל חסידים' שבהר הזיתים בסמוך לקבר הרש"ש - חכם שלום מזרחי שרעבי.

חכם ישראל יעקב אלגאזי חיבר ספרים רבים, ביניהם: 'שלמי ציבור' - דינים ומנהגים, 'נאות יעקב' - שו"ת ודרושים, 'מענה לשון' - על כללי הש"ס, 'אמת ליעקב' - דיני ספר תורה ופרטי מנהגי צרכי ציבור, 'ארעא דרבנן' - דיני דאורייתא ודרבנן, 'קהילות יעקב' - שו"ת על הש"ס, 'מגיד דבריו ליעקב' - פירוש להגדה של פסח ועוד.

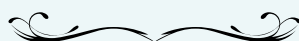
התמדתו בתורה

אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, הדר הוא לכל חסידיו, הן בקדושו,

ג' ימים קודם השבת ואחר השבת חשיבי מדאורייתא

שלשה ימים. אחר השבת חשיבי בתר שבת, וג' ימים אחרים דחשיבי קמי שבתא, נראה דמדאורייתא חשיבי הכי דהא לענין גיטין סמכינן אהא, כמו שאמרו בפ' ע"פ (דף ק"ו) יתיב ר' זירא קמי ר' אסי ויתיב וקאמר לענין גיטין חדא בשבתא תרי ותלתא בתר שבתא דה"ו קמי שבתא, ע"ש בפרש"י ז"ל.

ספר ארעא דרבנן (השמטות מערכת אות ש)

הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע

שר בית הזוהר
י"א תמוז תקצ"א

בפרשתו בינוקא בזהר הקדוש פ' בלק, כידוע שהחזיק את עצמו והחזיקו כמה צדיקים בדורו ותלמידיו ז"ל כי היה פעם אחת נשמת ינוקא קדישא זי"ע, ואכמ"ל. אמנם אנן בענוותן אנו רואין בזה פלא אשר נטמן ברמז אש קודש בחיים חיותו וברוח קדשו הגיד טעמים אחרים, כי יום הסתלקותו ה' בפ' זו, ועל זה מקובל בפי צדיקים וחסידים וסמיכתן מראש הנביאים משה רבינו ע"ה כי יום פטירתו ז' אדר חל בפ' תצוה, ע"כ לא נזכר שמו של משה רבינו בפ' זו, וכן בכמה צדיקים וספריהם כמו בספה"ק נועם אלימלך לא נמצא על פ' ויקהל שום דבר כי לעולם חל אז יום כ"א אדר בפ' ויקהל יומא דהילולא של רבינו בעל נועם אלימלך זי"ע וכן כהנה, ועל כן נתהוה כי הרה"ק בעל עט"צ זי"ע לא הגיד ולא נדפס שום חידושים על פרשה זו, עכ"ל.

רבינו "שר בית הזוהר" הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע נולד בשנת תקכ"ג בעיר סאמבור, לאביו הרה"ק ר' יצחק אייזיק מסאפרין זי"ע מתלמידי הרבי ר' אלימלך זי"ע, אך לא נהג ברבנות, ולאמו הצדיקת מרת הינדא ע"ה.

כבר מילדותו ניכר עליו כי לגדלות נוצר, דרכו בקודש היה ללמוד ז' דפים גמרא בכל יום וחזר עליהם ז' פעמים, נמצא למד את הש"ס ז' פעמים בכל שנה. ר' הירש למד אצל הגאון ר' יצחק הריף אב"ד סאמבור זצ"ל, ואח"כ נסע להסתופף אצל החוזה מלובלין זי"ע, ונעשה לתלמידו המובהק. ידוע ומפורסם שר' הירש עסק כל ימיו בתורת הנסתר בזה"ק ובשאר ספרי קבלה, והחזיק את עצמו כתלמיד של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, ואף גם חיבר ספר על הזוה"ק ה"ה ספרו הקדוש עטרת צבי, וגם ספר צבי לצדיק על תיקוני הזוהר, ואמרו צדיקים שהעטרת צבי ה' ראוי לעשות ספר הזוהר בעצמו אי לאו שרבי שמעון בר יוחאי חיברו.

דברי תורה - מונקאטש

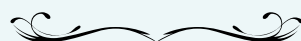
קביעת מזוזה באלכסון רמז לשלום בית

מתאמרי משמיה דהרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע"א בעל העטרת צבי לבאר: כי בנוסח התנאים 'ואל יבריהו ואל יעלימו לא זה מזו ולא זו מזה', התיבות 'זה מזו' אתון 'מזוזה'. ואמר השייכות מזוזה לכאן, כי נחלקו הראשונים (מנחות לג.) האין צריך לקבוע המזוזה. רש"י ז"ל פסק מעומד, ורבינו תם ז"ל פסק שוכב (שם תוס' ד"ה הא דעבידא), ועל כן אנו עושין פשרה (טור יו"ד סי' רפט, והגהות מיימוני ומהר"ל ותרומת הדשן סי' נב, ורמ"א שם סי' ו) וקובעין המזוזה באלכסון כדי לקיים שניהם. ואיש ואשה בבואם לביתם נאווה קודש, פוגעים בתחילה במזוזה, לרמז להם שכל אחד צריך לנטות ולכפוף את עצמו לצד השני, ואז יקוים מאמרם ז"ל איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם. (ספיר ויהלום פר' קרח ע"ה - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק ר' צבי הירש נהג עדתו בזידיטשוב ורבים וכן שלמים הסתופפו בצלו קדישא לקבל ממנו לקח והדרכה בעבודת השי"ת, עד שביום י"א תמוז שנת תקצ"א לפ"ק בהיותו כבן ס"ח שנים כמנין שנות חי"ם, עלתה נשמתו הטהורה לישיבה של מעלה, והובא למנו"כ שם בזידיטשוב.

לא אמר דברי תורה בפר' בלק כל ימי חייו

דבר פלא כתב עליו הרה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש בספרו דברי תורה (דף ט. וז"ל: שמעתי בשם הרה"ק וכו' מהרצ"ה זי"ע מזידיטשוב בעל עט"צ שלא אמר תורה בשב"ק פ' בלק על הסעודות, ואמר איך אפתח פי בפרשה זו שהרשע הלז (בלעם) פתח פיו, אמנם בנוסחא אחרת לגמרי שמענו בשמו, כי אמר שהוא אין צריך לומר עוד בפרשה זו כי כבר נאמר ונדפס חידושיו מה שאמר

רבינו יעקב בעל הטורים זי"ע י"ב תמוז תקצ"ב

שאינו עוסק בהלכה, ולכן כתב את הפירוש לתורה המבוסס ברובו על דברי הרמב"ן, ומכיל גם ליקוטים מדברי רש"י, ר' יוסף קמחי, רשב"ם והרא"ש. נתבקש לשיבה של מעלה ביום י"ב תמוז שנת ה"א קח.

אי אפשר לאהוב מספר לשון הרע

פעם בא המלמד של רבי ישעיה זושא טווערסקי זי"ע אבן של הצדיק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע אל זקנו אבי אמו הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע א, וסיפר שהילד ישעיה זושא הוא שובב גדול ומפריע בזמן הלימודים. אמר לו המהר"ד, אצלי הוא מתנהג יפה, וגם אצל אביו הוא מתנהג יפה, וכך אנו מוצאים בפרשת וישב (בראשית לו ב-ג): 'יוסף בן שבע עשרה שנה וגו' והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וגו', וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו. והנה על הפסוק 'כי

בן זקנים הוא לו' פירש רש"י, 'ואונקלוס תרגם בר חכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מסר לו'. היינו, שכאשר היה במחיצתו של אביו התנהג יפה, הצטיין בלימודו, 'בר חכים', אבל כשהזדמן לחברתם של אחיו, נהג מעשה נערות, וזאת אינה סתירה. יחד עם זאת עודד את המלמד שיוכיח את הנער על התנהגותו.

לאחר מכן כשבא הילד ישעיה זושא לסבו הצדיק, אמר לו הרה"ק מבעלזא, מה זה אתך שאתה משתולל ומפריע לרבך בלימודיו. התנצל הילד ואמר שהוא חף מפשע, וכי הקולר תלוי במלמד שאינו משתלט על הכיתה, והתחיל לדבר בגנות רבו. אמר לו המהר"ד, איני אוהב אותך מפני שאתה מדבר לשון הרע על הרבי. אמר הילד, סבא הלא כתוב 'ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם, וישראל אהב את יוסף', אף על פי שדיבר לשון הרע, אהבו אביו.

ענה לו זקנו: איתא ב'מעשה רוקח' פרשת וישב, ואמר בעל הטורים 'דבתם רעה' בגימטריא 'שהם אכלו אבר מן החי' וסמוך לו כתוב 'וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו', ויש להבין מה הקשר בין פסוק זה עם הפסוק הקודם. וכן כתב הבעל הטורים 'זקנים' נוטריקון זרעים קדשים נשים ישועות היינו נזיקין, מזעזע. כלומר שלמד עמו חמישה סדרי משנה, משמע שטרם למד עמו סדר טהרות, וצריך להבין מה רצה הכותב להורות בזה, וכי חס ושולם יעברו שבטי ה' על איסור אכילת אבר מן החי, שהיא אחת משבע מצוות שנצטוו עליהן בני נח.

אמנם יש ליישב, דאיתא בתרגום יונתן 'דבתם רעה', שסיפר

נולד בגרמניה כבנו השלישי של רבנו אשר בן יחיאל (הרא"ש). שני אחיו הגדולים ממנו רבי יחיאל ורבי שלמה החסיד מתו בגיל מוקדם.

למרות גדולתו התורנית סירב רבי יעקב לשמש ברבנות וחי חיי דוחק, כפי שמעיד הוא על עצמו: "וכמה פעמים נשאתי ונתתי בדבר לפני אבי אדוני ז"ל, כמוני היום שיש לי מעט משלי, ואינו מספיק לי. וצריך אני לאחרים. אם אני בכלל עשה שבתך חול אם לאו?".

בסוף ימיו עקר ר' יעקב בן אשר מטולדו. יש אומרים שהוא נסע מאשכנז לארץ ישראל.

בזכות חיבורו 'ארבעה טורים' זכה לכינוי: "בעל הטורים". הספר חולק לארבעה חלקים (טורים), כשכל אחד עוסק בנושא מסוים בחיי היהודי.

הספר, שיצא לאור בשנת ה"א ק' חולק לארבעה חלקים (טורים), כשכל אחד עוסק בנושא מסוים בחיי היהודי:

טור אורה חיים - עוסק בענייני היומיום כגון: הלכות הקימה בבוקר, ברכות, תפילה, קריאת שמע, הלכות סעודה וברכות הנהנין, הלכות שבת ודיני קידוש החודש, מועדי השנה ותעניות. להלכות קידוש החודש צירף מספר מפות לחשבון הלוח העברי עד סוף האלף השישי.

טור יורה דעה - העוסק בענייני איסור והיתר, שחיטה, בשר וחלב, תערובות, עבודה זרה וחוקות הגויים, טהרה, לימוד תורה, כבוד תלמידי חכמים ועוד. חלק זה כתוב על פי הספר תורת הבית הארוך של הרשב"א, אשר השפיע רבות גם על פסקי הרא"ש, והרא"ש אף התכתב עם הרשב"א על כך.

טור אבן העזר - העוסק בענייני אישות ומשפחה, גירושין, ייבום ועוד. חלק זה רובו נסמך ישירות על הלכות אישות במשנה תורה לרמב"ם.

טור חושן משפט - העוסק בעיקר בדיני ממונות, דיינות, עדות ועוד. חלק זה כתוב ברובו על פי ספר התרומות של רבי שמואל הסרדי, שבתורו משלים ונסמך בחלקו על סיכום הלכות משא ומתן בספר משנה תורה לרמב"ם.

מיד עם חיבורו הפך הספר לאחד מספרי היסוד בהלכה, וכבר רבי דוד אבודרהם עשה בו שימוש לצורך כתיבת ספרו.

פירוש בעל הטורים על התורה: בזמנו, טרם הומצא הדפוס, וספרים הוצאו בהעתקה ידנית. על פי ההקדמה לפירושו לתורה, חותנו, אשר מימן את הוצאת ספריו, בקש ממנו לכתוב חיבור

מחברים

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע י"ג תמוז תק"פ

כשיהודי סבור שאין לו מה
לחשוש מהיצר אז הוא עלול
ליפול

סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע: א: בהיותי תלמידו של מורי ורבי הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע, א, נוסע הייתי עמו בעגלה אחת ממקום למקום. היה זה בימות החורף ושלגים רבים נערמו בצידי הדרך. במהלך הנסיעה התקרבה העגלה למקום של מדרון משופע, מורד הר, והיה נראה לי שהעגלה עומדת להתהפך על נוסעיה. בכדי להקדים רפואה למכה התכוננתי לקפוץ בזריזות החוצה מהעגלה. הייתי צעיר לימים, כוחי במוותני, ובנקל הייתי יכול לצאת מהעגלה. אלא שרבי, הרה"ק

הבית החיים הישן בקרעמניץ

מקרעמניץ, החזיק בי בידו הקדושה, הושיבני חזרה על מקומי, ואמר לי: בני, שב במנוחה, העגלה לא תתהפך כאן במדרון. ואכן כך היה, העגלה ירדה בשלום את מורד ההר ולא אירע לה מאומה. המשכנו בנסיעה, הכביש היה סלול וישר, ודעתי כבר היתה מוסחת מאותה סכנה שהיתה לנו במורד ההר, והנה לפתע התהפכה העגלה ונפלנו כולנו על השלג. ובשעה זו התחיל הרה"ק מקרעמניץ לשחוק ואמר לי: 'ראית'...

הטעים הרה"ק מפרמישלאן ואמר כי לא עמד על כוונת רבו במה שהיה משחק עליו ואומר לו 'ראית', עד שבחג השבועות, בבקרו של יום, הוא הבין את כוונת רבו: היתה זו הוראה בעבודת הבורא ב"ה. כשיהודי הולך בדאגה והוא מתיירא ומפחד שמא הוא עתיד ליפול ח"ו ברשתו של היצר הרע אשר תמיד פורס מכמורת לרגליו, אז הקב"ה עוזר לו שלא יפול ברשתו של היצר הרע. אבל כאשר יהודי בוטח בעצמו שהוא הולך בדרך הישרה ואינו מעלה על לבו שהיצר עומד להפילו ברשתו, דווקא אז הוא עלול פתאום ליפול לבאר שחת ר"ל. וזו היתה כוונתו, שבעת שהייתי ירא מהנפילה אמר לי לשבת – כי אכן המתירא יש לו סיוע ושמידה מן השמים, ולא יאונה לצדיק כל און. אולם מי שבטוח בעצמו ואינו מתיירא, הוא שבסופו של דבר יפול ביד היצר.

(ספיר ויהלום פר' יתרו ע"ז – להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ זי"ע, נולד בסביבות שנת תקכ"ה, כבן זקונים לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע ולאמו הרבנית הצדקת מרת רעכיל ע"ה בתו של הרבני התורני רבי משה מכפר הסמוך לעיר שדה לבן.

והוא אחד מחמשה אחים שנטע אביו הקדוש בישראל קדושי עליון זי"ע (שם הגדולים החדש).

ר' מרדכעלע מקרעמניץ כנגד משנה תורה, ונקרא "משנה למלך" מדברי אביו הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע. (אור יצחק עמוד צז).

חתן הרה"ק רבי אליעזר מלמד מקולבוסוב ו"א שהיה חתן הרה"ק רבי לייביש גוריצקער מתלמידי אביו.

נתבקש לשיבה של מעלה לפני כמאתיים שנה – ביום י"ג תמוז שנת תק"פ ומנ"כ בקרעמניץ. על מצבת קבורתו נחקק שנסתלק י"ג תמוז שנת ומרדכי יצא לפני המלך.

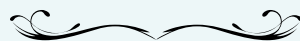
מושל נפלא על הרגשת טעם בעבודת ה'

ר' מרדכי מקרעמניץ, היה אומר משל על החסידים שכבר טעמו טעם מתיקות העבודות בעבודת ה', ואחר כך כאשר יעבור זה, ידמו שבשנים הקודמות כן עתה.

ואמר משל על זה, למי שעושה משקה מעד, והמנהג שימבשלים הדבש הרבה, ובכל פעם טועמים אותו עם הכלי הנקרא טשערפאק, אם עדיין מתוק מאד שופכין לתוכו מים, ומבשלים עוד וטועמים שנית, עד שיעשה כמורגל להיות.

פעם אחת בשל אחד, וטעם כמה פעמים עם הכלי הראשון הנ"ל, ובכל פעם שפך מים, עד שאמרו לו שכבר הכל מים, אמר להם הלא עדיין מתוק יותר מדאי, אמרו לו שוטה מחמת שאתה טועם עם הכלי הראשון שעדיין טעם הראשון בו, לא כן עתה.

גל ליענסק

הרה"ק רבי יצחק אייזיק רזנבוים זי"ע האדמו"ר מזוטשקא בעל נהל יצחק י"ד תמוז תש"ס

ביהדות אירופה, גלה רבי יצחק אייזיק יחד עם משפחתו ורבים מבני קהילתו, על גבו נשאו רבי יצחק אייזיק שק ובו חידושי תורה שכתב בכתב ידו באומרו עליהם "זה חלקי מכל עמלי", כשנתקלו הנודדים בנאצים יימח שמם חשדו הצורדים כי מדובר במסמכי ריגול והחרימו אותם, רבי יצחק אייזיק נתן את כל כספו לקצין נאצי שהבטיח להחזיר את כתבי היד, אולם לשווא, הקצין לא עמד בהבטחתו וכתבי היד אבדו.

בימי השואה הנוראה ראה רבי יצחק אייזיק ניסים גלויים, כאשר מספר פעמים היה כפסע בינו ובין מר המוות ובחסדי ה' ניצל בדרכים שלמעלה מן הטבע, את יום ה' בניסן קבע רבי יצחק אייזיק כיום שמחה בחצרו על שביום זה העמידוהו הנאצים מול הגרדום וכבר הקיפו את ראשו בחבל התלייה וברגע האחרון חזר בו הנאצי ממחשבתו והורה להשאירו בחיים.

כשיצא הנאצי לחצר שמעו בניו של רבי יצחק אייזיק כיצד הוא מסביר לחייליו כי חזר בו, מפחד העונש שיקבל מהקדוש ברוך הוא אם יפגע ברבי יצחק אייזיק. מעשה זה ועוד אחרים דומים לו ליוו את רבי יצחק אייזיק בימי החשכה עד שכבשו הרוסים את האזור בו שהה וסכנת המוות חלפה מעל ראשו.

לאחר המלחמה עקר רבי יצחק אייזיק לארצות הברית והתיישב בברוקלין, באמריקה שנקראה בפי כל עמא-ריקא מצא רבי יצחק אייזיק פרצה חמורה בשמירת השבת ועד מהרה נזעק על מנת לפעול לחיזוק חומות השבת בעיר, רבי יצחק אייזיק ייסד את 'חברת שבת' שמנתה מספר יהודים שהיו משכימים קום בכל שבת לתפילת השחרית, ואחרי התפילה היו ממהרים לרחוב בו היו חנויות יהודים פתוחות בשבת רח"ל, על מנת למחות במחללי השבת ולדבר על ליבם כי ישונו למוטב. קרוב לכ"ה שנים דר רבי יצחק אייזיק בברוקלין ובמשך כל אותם שנים פעל ללא לאות לחיזוק חומות השבת.

בראשית הקיץ של שנת תשל"ג עלה רבי יצחק אייזיק לארץ ישראל וייסד את חצרו בשכונת יד-אליהו בתל אביב, בבית מדרשו של אביו רבי איתמר זצ"ל. בשנת תשמ"מ עקר רבי יצחק אייזיק מתל אביב והשתקע בעיר בני ברק בה דר עד לסוף ימיו, גם לאחר שעקר לבני ברק המשיך רבי יצחק אייזיק את פעילותו בתל אביב, והיה מוסר בבית המדרש של אביו דרשות ושיחות מוסר וכן היה עורך במקום את שולחנו ביום השנה של אביו.

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רזנבוים מזוטשקא זצ"ל, נולד ביום כ"א בטבת שנת תרס"ו בעיר צ'רנוביץ, לאביו הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא זצ"ל, נכדו של האדמו"ר רבי מרדכי מנדבורנא זצ"ל. שמו של הרך הנולד נקרא יצחק אייזיק על שם זקנו האדמו"ר רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זצ"ל.

בעת לידתו של רבי יצחק אייזיק, שהה רבי איתמר אצל אביו האדמו"ר רבי מאיר מקרטשינף זצ"ל, באמצע הביקור התקבל המברק המבשר על הבן הנולד, מיד ארז רבי איתמר את חפציו על מנת לחזור לביתו לצ'רנוביץ, בדרכו החוצה ליוה אותו אביו, והנה בדרכם הם רואים יהודים רבים הרוקדים ושמחים בשמחת הכנסת ספר תורה לבית המדרש, נענה הסב רבי מאיר ואמר לבנו 'הנך רואה, נולד לך כעת ספר תורה חי'.

בצ'רנוביץ גדל רבי יצחק אייזיק כשהוא סגור בביתו מוגן מפני אווירת הרחוב הקלוקלת, ובבית פנימה למד

תורה מפי רבי יצחק מטשורקוב אותו שכר אביו הגדול על מנת שילמד את בנו בקדושה ובטהרה.

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה היה רבי יצחק אייזיק ילד צעיר כבן שמונה שנים בלבד, יחד עם אביו ומשפחתו הוא נדד לעיר ווינה וממנה המשיכו נדוד לבית הסבא בקרטשינף, לבסוף שבו הנודדים לצ'רנוביץ בה מצאו מנוחה.

בימי בחרותו ישב רבי יצחק אייזיק על התורה והעבודה מתוך התנתקות מוחלטת מהוויות העולם הזה וצרכיו, באחת הפעמים העיד על עצמו כי באותם ימים כשהיה אך בן י"ג שנה, קיבל על עצמו ללמוד בכל שבוע ושבוע ארבעים דפי גמרא, לילות ארוכים היה רבי יצחק אייזיק שוקד על תלמודו כשהוא מפסיק ממשנתו בעבור המינימום ההכרחי על מנת לקיים את גופו.

לכשבגר רבי יצחק אייזיק והגיע לפרקו, לקח לאשה את בתו של הגאון רבי נתן דוד הכהן הולנדר זצ"ל אב בית דין בעיירה אמסנא שבגליציה, מיום נישואיו ועד לפטירת הרבנית ע"ה פרש רבי יצחק אייזיק לגמרי מענייני העולם הזה וכל עיסוקו היה בתורה ובעבודה. בכל צרכי הבית טיפלה הרבנית במסירות נפש בכדי שיוכל בעלה לגדול בתורה. לאחר נישואיו התכבד רבי יצחק אייזיק לכהן כרבה של העיירה וושקוביץ, כעבור שנתיים הוא עקר מוושקוביץ ועבר לעיירה זוטשקא על שמה נקראה החצר החסידית אותה ייסד.

בימי השואה הנוראה כאשר חרבו של השטן הנאצי פגעה

כתבים רבים הותרו אחריו ברכה, מהם עולה דמותו התורנית-שליטה מוחלטת בכל מכמני התורה. כמעט אין תחום במקצועות התורה שלא התייחס אליו וכתב אודותיו. אנקדוטה אחת מעניינת: לא אחת דיבר אודות כתביו הרבים שנשרפו בימי עברה וזעם, ועל אף נסינותיו לא עלה בידו להצילם. פגיעה זו לא הגלידה לעולם. את כאבו על אובדן חידושי תורתו נשא בלבו עד ערוב ימיו.

פעם בעת רצון התבטא ואמר, כי פשפש ומצא שעגמת נפש זו הגיעתו, מאחר שהורה לעצמו היתר לכתוב חידושי תורה בימי חול המועד (על פי הט"ז הל' חוה"מ ס' תקמה ס"ק יג, וכתב שם: וכן ראיתי למורי חמי ז"ל הב"ח שכתב חיבוריו גם בחול המועד), ולמרות שיש מקום לדבר סביבו נשערה מאד.

(קובץ 'פעמי יעקב' גליון מה)

לקראת סוף ימיו נחלש רבי יצחק אייזיק מאוד, מספר שנים לפני פטירתו עבר ניתוח קשה, לאחר חג הפסח שנת תש"ס הובהל רבי יצחק אייזיק אל בית החולים לניאדו שבנתניה בו התאשפז, ליום ל"ג בעומר ולחג השבועות שאחריו שב רבי יצחק אייזיק אל ביתו אך לאחר מכן הוסיף מצבו להידרדר עד שביום י"ד בתמוז תש"ס, התבקש רבי יצחק אייזיק לשיבה של מעלה.

דברי תורתו של רבי יצחק אייזיק נאספו בספרים "נחל יצחק", "המאורות הגדולים" ובספרים נוספים.

סיבת אובדן חידושי

כידוע האדמו"ר מזוטשקא זצ"ל, מאז עומדו על דעתו גרס תדיר באורייתא, ואת חידושי הרבים העלה מיד על הכתב.

הרה"ק רבי חיים בן עטר זי"ע בעל האור החיים הק' ט"ו תמוז תק"ג

הקטע העלום בספר 'אור החיים'

היה מספר בזקנותו הגאון מבראשוב, רבי דוד שפרבר זצ"ל: אחרי בואי בבית הנשואין עם זוגתי הרבנית חיה שרה הדס ע"ה עברו עלינו שנים אחדות ועוד לא נתברכנו בילדים. הלכתי איפוא אל הרה"ק האמרי יוסף' מספינקא זי"ע והגשתי לפניו קוויטל בבקשה לעורר רחמי שמים שניפק בזרע של קיימא. אמר לי: היכנס אלי בבוקר אחרי תפלת שחרית ונלמד בצוותא קטע פלוני מספר הקדוש אור החיים שמסוגל לבנים. למחרת נכנסתי אצלו ולמד אתי מתוך הספר ואמר לי, שאחזור ואלמד קטע זה בכל הזדמנות עד שניוושע בקרוב. גם הוסיף: בן יולד לכם, בוא אבוא בעזר השם לשמש בסנדקאות.

והנה עשיתי כפי שאמר לי. לומד הייתי פעמים רבות באותו קטע מספר 'אור החיים' עד שהיה שגור על פי מלה במלה. אחר פקד ה' אותנו לטובה, נולד לנו בן, רציתי כמובן מאליו לבשר טוב את רבינו זצ"ל ולהזמינו אל הברית, אלא מכיון שחמי הצדיק רבי משה שטרן זצ"ל אב"ד 'פוליען ריסקיווא' השתוקק להיות הסנדק התעכבתי מלהודיעו. אולם כעבור שבועות אחדים התרגש ובא עלי אסון. אשתי היולדת והתינוק נתקפו במחלה חמורה והיו בסכנת חיים. מיד שלחתי מכתב בהול לספינקא בבקשה לעורר רחמים בעד האם והילוד. השיבני רבינו זצ"ל בכתב יד קדשו ברכת רפואה שלמה לזוגתי ואת התינוק לא הזכיר. ואמנם לא ארכו הימים ואשתי הבריאה אך הילד שבק חיים.

הגה"ק רבי חיים בן עטר זי"ע נולד בשנת תנ"ו בעיר סאלי שבמרוקו לאביו רבי משה.

הוא נתגדל על ברכי זקנו הרה"ק רבי חיים בן עטר שעל שמו נקרא, ובצילו גדל במעלות התורה והיראה. כבר בימי חורפו יסד בביתו ישיבה והרביץ תורה לתלמידים.

הוא השתמש בכסף שהגיע אליו מבית אביו ומחותנו כדי להרבות בחסדים ובמעשים טובים. מפאת רדיפות ומסירות שונות נאלץ להימלט מביתו. שנים אחדות ישב על התורה ועל העבודה בערים מכנאס ופאס. כשהוא עומד על המשמר לתקן גדרים וסייגים לביצור חומת היהדות.

לנוכח ההרפתקאות שעברו עליו והרעב שפקד את מרוקו, התכונן לעלות לארץ הקודש. בדרכו התיישב בליוורנו שבאיטליה כדי להשיג תרומות לשיבה שביקש להקים בירושלים.

בהגיעו לארץ ישראל הקים תחילה את הישיבה בעכו, אח"כ בפקיעין ומשם עבר לעיה"ק ירושלים. כשהוא מוסיף קדושה על קדושתו עד כי גדל מאוד בהעמידו תלמידים רבים גדולים ושלמים וביניהם החיד"א זצ"ל.

עוד בטרם מלאה שנה לשיבתו בירושלים, ביום ט"ו בתמוז תק"ג נתבקש לשיבה של מעלה, והוא בן מ"ז שנים. נטמן בהר הזיתים. הותרו אחריו את ספריו הק' אור החיים עה"ת אשר נערץ ונקדש בעיני צדיקי הדורות, "פרי תואר" על שו"ע י"ד, "חפץ ד", ו"ראשון לציון" על הש"ס ועוד.

לא שמע מאביו מאומה בנוגע לסגולה כזאת, עד אשר הבינותי כי את הסגולה בשעתה מצא רבינו מיועדת עבורי במיוחד ואינה מסוג סגולה כללית אשר היא יפה לכל (שושלת ספינקא' עמוד רכג).

וסיפר לי נכדו של הרב מבראשוב, הגאון רבי שלמה פולק שליט"א אב"ד בית חלקיה, כי בהלווייתו של הגה"צ מבראשוב, פנה הגאון רבי בנימין מגדלזון, גאב"ד קוממיות, אל הרה"ק הלב שמחה מגור זיע"א, וסיפר לו דברים כהוייתם כפי שהיה הרב מבראשוב מספר על היפקדותו בבנים מכוח סגולה זו שהביא לו האמרי יוסף. נענה הרה"ק הלב שמחה ואמר: "כל הספר 'אור החיים' הקדוש מסוגל לדבר זה. הרי לאור החיים לא היו ילדים, ואת כל כוחו הטמין בספרו הקדוש".

ספיר ויהלום (להגאון רבי מנחם מגדל פומרנץ שליט"א

אחרי חדשים מספר באתי שוב לפני האמרי יוסף עם קוויטל להיפקד בזרע של קיימא, ויאמר אלי: התכוונתי לעשות לך טובה. והבנתי שנתכוון לרמז שאלמלי בא אל הברית היה ממתיק הדינים. ובנשימה אחת הוסיף: אבל השי"ת יעזור שמכאן ואילך יהיה לכם זרעא חייא וקיימא וברכתו התקיימה.

בהמשך סיפורו, הוסיף גאב"ד בראשוב: לימים, כשפנה אלי יהודי חשוך בנים להושיעו, רציתי להשתמש בסגולה זו שנתן לי רבינו זצ"ל, אך שכחתי. בשום אופן לא יכולתי להיזכר איזהו הקטע באוה"ח שלמד אז אתי ושהיה שגור כל כך על פי. הדבר היה אחרי הסתלקותו. פניתי איפוא במכתב אל בנו הרה"ק החקל יצחק זיע"א הי"ד, אולי גילה לו אביו רז זה ויוכל להודיעני איזהו הקטע באור החיים שמסוגל להיפקד בבנים, אך הוא השיבני בשלילה וכי מעולם

מחזירים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

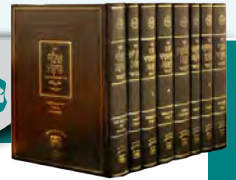
נכה מתחילים את היום!

- ווארט יומי • סיפור יומי
- הלכה יומית • אור החיים הקי יומי
- פניני אביר יעקב • זוהר יומי
- פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

ישירות למייל האיש

לחץ כאן להצטרפות

קומי רוני בלילה

על האבנים הדוממות וערך את סדר עבודתו הקדושה כמדויק לילה, וכשסיים חזר על עקבותיו.

השכנים שהיו משוכנעים כי באותו לילה תערב עליהם שנתם, כעסו מאוד, וכי לשם כך הם שכרו את הבריונים, והרי ממון רב נתנו להם בכדי שיפגעו ברב היהודי. נחפזו הרשעים וקמו ממשכבם לברר מדוע מעלו הללו בתפקידם ולא קיפחו את חייו של הרב היהודי המטרידם לילה לילה.

אך מה גדול היה תמהונם ופחדם בבואם אל אותה הסימטא שם ארבו לרב היהודי, ובפגשם באותם בריונים העומדים כמאובנים ללא יכולת להזיז אבר, כשאף כוח הדיבור ניטל מפיהם. נוכחו כולם לדעת כי לא טוב עשו ברצונם להגות מן המסילה את הרב היהודי, שהוא איש אלוקים קדוש. מיד מהרו לחפש את ביתו ולבקש את סליחתו.

הרש"ש ברצונו לקדש שם שמים ברבים נענה לבקשתם ויצא עם הערביים אל מקום המאורע, על מנת לפגוש את הבריונים שהפכו לפסלים ולהחזירם לחיים. בינתים התאסף קהל רב סביב הבריונים המאובנים, וכשהרש"ש הגיע למקום, כולם פילסו לו דרך. ניגש הרש"ש ושאלם: האם אתם מביטחים שמהיום והלאה לא תציקו לשום יהודי בעולם? למרבה הפלא החלו המאובנים לזוז קמעא והנידו בראשם לאות הן.

סגר הרש"ש את עיניו ושפך צקון לחשו לפני בורא העולמים שירחם על יצוריו ויתקדש שם שמים ברבים. כשגמר הרש"ש את תפילתו הוא ברך את הבריונים בברכת רפואה שלמה, ומיד הותרו הללו מכבלם ויכולת התנועה באבריהם חזרה להם. התנפלו הבריונים לרגלי הצדיק ובקשו את סליחתו. הרש"ש חזר לבית מדרשו כאילו דבר לא ארע, אלא שמאז אף אחד מהערביים המקומיים לא הרהיב עוז בנפשו להפריע ליהודים מלערוך תקון חצות בכותל המערבי (הרב שרעבי עמוד 29)

את מעלת התורה והתפילה בחצות הלילה כותב רבינו האביר יעקב זיע"א בספרו 'פתחי חותם', בבואו לפרש את דברי הפסוק (במדבר כא, יד): 'וְאֵת הַנְּחָלִים אֲרָנוּן, כִּי הִנֵּה אִמְרוּ בְּמִסְכַּת חֲגִיגָה (יב ב): אִמְרוּ רִישׁ לְקִישׁ: כֹּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרַת בְּלִילָה – הַקֶּבֶ"ה מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוֹטֵשׁ שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שְׁנֵאמַר יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶד, וּמָה טַעַם יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶד – מִשּׁוֹם וּבְלִילָה שִׁירָה עִמִּי. וְכֹל מִי שֶׁרוּצָה לְהִיטֵב עִם הַשְּׁעָשׂוֹעַ שֶׁהַקֶּב"ה מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן צָרִיךְ לְהִיטֵב זֵרִי לְקוֹם בַּחצוֹת הַלַּיְלָה, וְזֶהוּ 'וְאֵת הַנְּחָלִים אֲרָנוּן, שֶׁהָרוּצָה לִיטוֹל חֶלֶק בְּנַחֲלֵי גֵן עֵדֶן, יַעֲסוֹק בְּרִינָה שֶׁל תּוֹרָה בַּחצוֹת הַלַּיְלָה וְאֵלֶיךָ.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

המקובל האלקי הרה"ק רבי שלום שערבי זיע"א היה נוהג לערוך תיקון חצות בכותל המערבי, מקום משכנה של שכינת עוזנו, מתוך מסירות נפש נפלאה. כאשר דרך כוכבו של הרש"ש והחל להאיר בשמי עיר הקודש ירושלים לא השלים הרש"ש עם המציאות הקודמת, בה היו עורכים את תיקון החצות בתוככי בית הכנסת, אלא סבר כי הראוי ביותר לערוך תיקון חצות הוא על יד הכותל המערבי, שם אפשר לקונן על החורבן ולערוך את סדר הקינות והתפילות היוצאות מעומק הלב: רבונו של עולם, מתי יבנה בית מקדשנו ותפארתנו.

הרש"ש לא שת לבו לסכנה האורבת לו בהלכו יחידי בסמטאות הרובע המוסלמי שבעיר העתיקה. בביטחונו הגדול בהש"ת עבר ימים ונהרות יערות ומדבריות עד הגיעו לירושלים, האם דווקא כאן, בחיקה של השכינה, ישבר בטחונו?

כך היה מהלך יחידי מבית מדרשו אל עבר הכותל המערבי לערוך את קינותיו. ובכל לילה, בהגיעו לכותל ובראותו את שממונו ועזבונו היה מתפרץ הכאב מלבו ובקול מר היה זועק: אלקים, באו גויים בנחלתך טמאו את היכל קדשך! והיה קולו של הרש"ש בוקע ומרקיע רקיעים, וגם יורד לחדרי בטנם של השכנים הערבים שהיו שרועים וסרוחים על מטותיהם בשעה זו.

והיה הרש"ש זועק ומתחנן לפני אבינו שבשמים שירחם על בניו ויושיעם מגלותם, ובקולו הוא מרעיד ומחריד את הגויים המקיצים בבהלה ממיטותיהם לשמע קולות השבר. כשחזר הדבר ונשנה היו השכנים הערביים מנסים להשתיק את היהודי הצועק ובוכה, אך לשוא. הצדיק היה יושב על הריצפה, גופו שחוח ועיניו מזילות דמעות כמים. מחשבותיו מרוממות מעלה מעלה כל מילה ומילה היוצאת מפיו מתוך כוונה עצומה להמשיך שפע והארה לעולמות העליונים. והוא, ממרום הקדושה, כיצד יבחין בטמאי אדם המנסים להשתיקו!?

עברו כמה לילות של גדודי שינה לשכנים הערביים, והם החליטו לשכור בריונים בני בליעל על מנת שיחסלו את הרב היהודי עוד בטרם הוא מגיע למקום הכותל. כבר למחרת המתינו לרש"ש קבוצת בריונים שפלים ובזויים באחת הסמטאות החשוכות הסמוכות לכותל. והנה בשעה הסמוכה לחצות הלילה נשמע קול צעדי הרב בהלכו לכותל. הבריונים אותתו זה לזה כי הנה זה האיש אליו הם מחכים וסימנו כי הגיעה השעה לזנק לפעולה. אך לפתע פחד נורא תקפם ורתקם על מקומם. הרש"ש עבר ביניהם, שקוע במחשבותיו, ואין מי שיפצה את פיו וירידם את ידו על הצדיק. הרב המשיך בדרכו והגיע אל הכותל, שם התרפק

לב החסידות ביטול

חסידות - ענווה הגדולה מכולם

יסוד היסודות של גילוי החסידות עובר כבריח התיכון בין בתרי כתביו של הרה"ק רבי משולם פייבוש מנקרו ז"ע - תלמידו המובהק של הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב ז"ע - שם הוא משוכב נתיבות להיות הולך ומוסיף האדם מרעו, בלב מלוכב, לכל אשר צווה ה'.

כ"ישר דברי אמת" מתגלה החסידות והענווה הגדולה מכולם "לרצות להתבטל לאבא ולשמוח גם אם אינו מוצא רווח לעצמו, להתחסד ו"לשרוף ציפורניו אף על גב שמויק לו", ובה בשורת הענווה, להתבטל ולהתבלל, יתעלה הכל לתיקון השלם.

"ישר דברי אמת" המבואר

חוט השדרה של החסידות

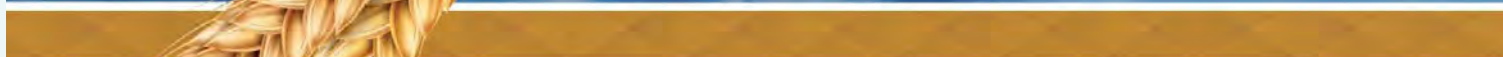
ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

המנחם הגדול משפיע בראתו מן מהשמיים

מרימנוב זי"ע יצק מים על ידי הרב הדומה למלאך ה' רבי אלימלך מליזענסק זי"ע א: "וראותי למורי הקדוש בכל יום... ותחת און האדם יש עורק אחד, אשר קיבלתי ממורי ז"ל, שלא יודענו משום דבר רק ביום המיתה, וגם העורק הזה ראיתי שהיה מזדעזע אצל מורי ז"ל בשעת התפילה מרוב פחד ואימת הבורא".

לכו לחמו בלחמו של המנחם הגדול, שכל ימיו נקדש והיה קודש לחמשוך רוממות היראה על ידי השפעת שפע מצנצנות הפן לעם הקודש.

אור חבנל שם טוב הולך ומפציע עד נכון היום, וכל שיוגלה כבוד ה' עין בעין, אדרבא, מרחוק יעמדו וייראו מפחדו ומחדר גאונו.

כי רק מחמת ההתגברות זה לעומת זה בתכלית החושך ואחרית הגלות להסתיר ולסתור את מוראה של מלכות - היראה הפשוטה המושרש מזיוס מתן תורה בכל אחד מישראל - מורח אורו החדש על ידי תלמידיו וממשיכיו עד עת קץ. והאחד המיוחד איש האלוקי רבי מנחם מנדל

"מנחם ציון" המבואר

רום רומו של עולם מפר קדוש מדבר

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

אשרי הדור הזה שזוכה לנעם היראה בספרו הקדוש "מנחם ציון המבואר" ברוב פאר והדר לברר מקומו של צדיק באופן השווה לכל נפש. להאיר יראה מבוררת ואכלו וחיו לעולם.

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8906-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66